

Cümhuriyet Merkez Bankası hakkında 1/718 numaralı kanun lâyihası ve Maliye İktisat Müşterek Encümenleri ile Bütçe Encümeni mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Şube
Sayı 6/1816

28-V-1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Cümhuriyet Merkez Bankası hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 26-V-930 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin işasına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe

Memleketin iktisadî işlerinde en mühim rolları ifa edecek olan merkez Cümhuriyet bankasının teşkili için çok zamandanberi hükümetçe çalışılmış ve bir çok memleketlerin devlet bankaları kanunları tetkik edilerek memleketimizin ihtiyacatına ve malî vaziyetimize uygun bazı tadiller icra ve esaslar ilave edilmek suretile vucuda getirilen proje memlektimizin bankacılık ve malî işlerinde mütehaasıs zevatın mülahazaları ve bazı ecnebi profösör ve bankacıların mütalealarını da almak suretile ikmal edilmiştir.

Bu banka Türkiyede banknot ihracı imtiyazını haiz olmak üzere Türkiye cümhuriyeti ihraç bankası unvanı altında anonim şirketi hükümlerine tevfiakan bir teessüs olacak ve bu imtiyazın müddeti elli sene bulunacaktır.

Bankanın gayesi memleketin iktisadî inkişafına yardım etmek ve iskonto fiatını tesbit ve para piyasasını tanzim etmek Hazine muamelatını ifa etmek ve hükümetle müştereken Türk evrakı naktiyesinin müstakbel istikrarına matuf bütün tedbirleri ithaz etmek olacaktır. İşte bu gaye ve esasları ihtiva etmek üzere bu lâyiha tanzim ve takdim edilmiştir.

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İk. ve Ma. Muh. En.

Karar № 1

Esas № 1/718

Yüksek Reisliğe

Heyeti Umumiyenin olbaptaki kararı mucibince İktisat ve Maliye Encümenlerinden müteşekkil Muhtelit encümenimize tevdi buyurulan Cümhuriyet Merkez Bankası hakkındaki kanun lâyihası ile esbabı mucibesi Maliye Vekili Beyin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Böyle bir bankanın teşkili lüzumuna dair Hükûmetin vermiş olduğu izahata encümenimiz dahi iştirâk ederek bankonot ihracı ve iskonto fiyatının tesbit ve para tedavülünün tanzimi işlerinin Devletin murakabesi altında bulundurmak keyfiyetinin bir amme hizmeti olduğunu kabul eylemiş ve bu suretle esas itibarile lâyihamın heyeti umumiyesine taraftar olmuştur.

Maddelerin müzakeresine geçildiğinde her ne kadar memleket dahilinde Merkez Bankası tabiri bu müesseseyi temyiz için kâfi görülebilirse de hariç için daha vazih ve kat'î bir yasefe lüzum olduğu derpiş edilerek bankanın isminin Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankası namına tahvili münasip kôrülmüştür. Gerek bankanın gerek haiz olduğu imtiyazın müddeti birinci maddede 50 sene olarak gösterilmiş ise de banka teessüs ederek menafi ve fevaidi emin surette istihsal etmeğe başladıktan sonra kendisine kanunla verilen imtiyazlardan elde ettiği fevait ve menafia mukabil Devlet nefine bazı şerait tahmil etmek doğru olduğu bu ise imtiyaz müddetinin hitamile temdidini zamanında yapılabileceği için Hükûmete bu imkânı verebilmek üzere elli senenin otuza indirilmesi muvafık görülmüş ve o suretle söylenen maddede tadilat yapılmıştır. Bundan başka aynı maddenin son fıkrasında bu imtiyazın bitmesinden beş sene evvel tecdit olunabileceği yazılıyorsa da tecdit aynı müddeti tekrar manasına ifade ettiği ve halbuki bilâhara otuz sene temdidini mutlaka icap etmiyeceği cihetile tecdit kelimesi yerine temdit kelimesi daha münasip görülmüştür.

2 inci maddede bankanın gayeleri tadat edilmek istenilirken birinci gaye olarak memleketin iktisadî inkişafına yardım etmek müstakilen bir numara altında söylenmiş ise de, bu iskonto fiyatını tesbit ve para tedavülünü tanzim etmek ve paramızın istikrarına çalışmak gayelerinden çıkan bir netice olup bu iktisadî inkişafa yardım etmek zımında ayrıca muamelâtta bulunamıyacağından müstakil numara altında bunun yazılması muvafık görülmemiş bnnun içindir ki ikinci maddede (Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankasının gayesi memleketin iktisadî inkişafına yardım etmek üzere berveçhi atidir: « şekline konması tensip edilmiştir. iki numarada bankanın gayesi olmak üzere (para piyasasını tanzim) denmekte ise de burada piyasayı tanzimden ziyade paranın tedavülünü tanzim maksut olduğundan o suretle « piyasa» kelimesi (tedavül) şeklinde değış tirilmiştir.

Üç ve dördüneü maddeler aynen kabul edilmiştir.

İkinci faslın ser levhasında bazı kelime tashihi yapıldığı gibi beşinci maddede dahi aynı suretle tashihat yapılmıştır. Beşinci maddenin birinci fıkrasında Türk parasının istikrarının ne suretle icra edileceğine dair esas vaz edildikten sonra ikinci fıkrasında bu esasın temini maksadile bir fonda tesisi taahhüt edilmekte olup bu taahhüt Hükûmete izafe edilmekte isede Hükûmet Devletin bir uzvu olması itibarile esasen taahhüt Devlete ait olduğundan (hükûmet) kelimesi yerine Devlet kelimesi konmuştur

(Fonda) kelimesi beynelmilel bir mahiyet olup bankacılık ve maliye aleminde az çok bir şekil değışikliği ile istilâh olarak kullanılmakta bulunduğundan ve böyle beynelmilel fikirleri ifads eden kelimeleri lisanımızın selikasına uydurarak almakta faide bulunduğu mülhaza edilmiş olduğundan bu suretle (Fonda) kelimesi kabul edilmiş ve binaenaleyh lâyiha metninde bulunan (nakti) kelimesi tayedilmiştir.

Aynı maddenin 3 üncü 4 üncü fıkralarında taşınan manaları daha iyi ifade etmek emelile şekle ait değişiklik yapılmıştır.

Altıncı madde de fikri daha açık ifade etmek maksadile Fondayı teşkil edecek kıymetlerin listesinin kanuna raptedileceği zikredilmiş ve bunların da istikrarı kanuniyeyi müteakip altınla tutarlarının ifade olunacağı ayrıca tasrih olunmuştur.

Yedinci madde Fondaya kuvvet vermek üzere Hükûmetin varidat fazlası ile her hangi bir suretle elde edeceği mebalığın Hükûmet muvafık gördü takdirde bankaya yatırıma mezun olduğu zikredilmekte isede bu gün geçmekte olan paramızın bir anevvl altın karşılığını temin eylemek pek büyük bir ehemmiyetle takip olunacak bir esas olduğundan burada ki mezuniyetin mecburiyete tahvili münasip görülmüş ve ancak Hükûmet icaplarında nazarı itibare almış olmak için (tamamen veya kısmen) diyerek bir genişlik ve ruhsat bırakılması tensip edilmiştir.

yine aynı maksatla sekizinci maddenin ilk fıkrasının da Devlete ait sikke ve külçe halindeki altınlarında fondayı teşkil etmek üzere merkez bankasına yatırılacağı zikredilmiş ve Hükûmetin alacağı banka aksiyonlarına mukabil vereceği paranın altınla tediye edilmesi lâzım görüldüğünden yirmi beşinci madde hükmü mahfuz tutulmuştur.

Vilâyet ve beldelerle diğer müessesat ve cemiyetler altınlarını bankaya tevdi etmeğe mecbur tutulmuşlarsada bunlar bu altınların maliki olduklarından kendilerine bu tevdiat mukabilinde altın sertifikası verilmesi tabii görülmüş ve bu hususta o suretle tashihi edilmiştir.

9,10,11 inci maddeler bazı kelime tashihat ile aynen kabul edilmiştir .

12,13,14 üncü maddeler de aynen kabul olunarak 15 inci madde 19 uncu madde ile tevhit edilmek üzere çıkarılmış ve 15 inci madde olarak kabul edilen 16 ıncı maddedeki (imtiyazınrefi) kelimesi her türlü iltibas bertaraf etmek üzere (mürtefi olması) şeklinde yazılmıştır.

17, 18 inci maddelerde yalnız numara tashihi yapılarak 16 ve 17 inci madde olmak üzere kabul edilmiştir.

18 inci madde olan 19 uncu maddenin sonuna bir fıkra halinde yukarıda tay edildiği beyan kılınan 15 inci madde yazılmıştır.

Bu fasılda banknot ihracı keyfiyetinden bahsedilmekte olduğu halde banknotların ne zaman ihraç edileceğine dair hiç bir sarahat görülemediğinden ve banknot ihracının sermayenin tamamı istihsal edildikten sonra filiyata iktiran etmesi bunların tedavül ve kabulleri noktai nazarından teshilat icra edeceğinden bu maksadı ifade etmek üzere 19 uncu madde konmuş ve yirmi ikinci maddeye tevfi kanun 25 milyon lira olan banka sermayesinin tamamı istihsal edildikten sonra bu salâhiyetin kullanılması muvafık görülerek madde ona göre tesbit edilmiştir.

Yirmi ve yirmi birinci maddelerde kanun metni noktai nazarından fazla addedilen bazı bazı ibareler görüldüğü cihetle bunların tayy muvafık sayılmıştır.

Yirmi ikinci maddenin birinci fıkrasında banka nizamnamei esasiesinin Hükûmetçe tasdikinden itibaren bir ay zarfında hisse senetlerinin kıymetlerinin yüzde kırkı istihsal edileceği beyan kılınmış isede kanunen bankanın ne zaman teşekkül etmiş addedilerek faaliyete geçeceği tasrih olunmadığından bu maksadı teminen bankanın yukardaki nisbeti istihsal ettikten itibaren teşekkül eylemiş addolunacağına ve çalışmağa başlayacağına dair mezkûr bir firka ilâvesi lüzumlu addedilmiştir.

Yirmi üçüncü maddede tayin edilen müddetler zarfında hisse bedellerini tediye etmeyen hissedarların yüzde on hesabına geçmiş günler faizini vermeğe mecburiyetleri tasrih edilmekle beraber iki defa tahriri tebliğattan sonra haklarının sakıt olacağı da beyan kılındığına nazaran hisse bedelinin mesela yüzde yetmişini veren bir hissedarın hakkının da iskat edilebileceği anlaşılmaktadır. Bu hal ise adalet hissiyatını rencide edeceği gibi hissedar olmak hususundaki rağbeti de kıracağından bu iskat müeyyidesinin yalnız yüzde kırkı tamamen veya kısmen tediye etmemiş olanlara hasrı daha muvafık görülmüş ve o yolda maddenin tadilatı yapılmıştır.

İlk yüzde kırkı tediye edipte mütebaki yüzde altmışı tediye tehhuru olanlar hakkında ise umumî hükümlerin tatbiki münasip görülmüştür.

Yirmi beşinci maddede Devlete ait (A) sınıfına dahil hisse senetlerinden bahsedilmekte isede

bunların miktarı gösterilmediğinden bu sınıfa dahil hisse senetlerinin sermaye mecmuatının yüzde on beşini geçemeyeceğini tasrihe lüzum görülmüş ve işbu miktarın altınla tediye edilebilmesi tesbit kılındığı çihetle kâğıt kara ile tesviye ihtiyarına ait olan fıkra fazlalığına binaen tayedilmiştir.

Yalnız altın para ile tesviyesinin şartı olmak üzere verilecek altınların tevdi tarihindeki fiyatlarla tediye esas tutulması ayrıca kaydedilmiştir.

28, 29, 30 ve 31 inci maddeler bazı kelime tashihatle aynen kabul edilmiştir.

32, 33 ve 34 üncü maddelerde de mananın tavzihi zımında da bazı cümlelerin ilâvesi lüzumlu sayılmıştır.

35 inci maddede sigorta poliçeleri üçüncü imza yerine kaim olabilir tarzında yazılmaktadır. halbuki bu tarzı hareket teminat itibarile kâfi olmadığından sigorta poliçelerile beraber mahsule müteallik depo makbuzu veya varantin da istenilmesi muvafık görülmüş ve depo makbuzunun yalnız mahsule hasretmek pek tahdidî olacağından emtaaya müteallik depo makbuzunun da aynı vazifeyi ifa etmek üzere kabulü tekarrür etmiştir.

36, 37 ve 38 inci maddeler kelime ve şekle ait tashihatla aynen kabul edilmiş ve 39 uncu maddenin her türlü iltibası bertaraf etmek üzere vilâyet, belde ve hükmi şahsiyeti haiz amme müessiseleri tabirile başlaması zarurî görülmüştür.

İkraz edilecek mebalığın miktar ve nisbeti yazılmamış olduğu cihetle bunun nizamnamei esaside tayyini lüzumuna binaen 39 uncu maddeye bir fıkra ilâvesi tensip kılınmıştır.

42 inci maddede bankanın kendi nam ve hesabına ticari veya sınaî hiç bir iş yapamayacağı zikrediliyorsa da bunun bu kanunla tasrih edilen hususat haricinde kalan işlere mahsus olduğu faideli görülmüş ve o yolda maddede tadilat yapılmıştır.

Bundan sonraki maddelerde görülen değişiklik yalnız kelime tashihatından ibarettir.

Meclisi idare reisi ve âzalarının işlerine daha ziyade kendilerini hasredebilmeleri için meb'us olmaları muvafık görüldüğünden meb'uslukla banka meclisi idare reis ve âzalarının bir zat uhdesinde içtima edemeyeceğine dair 62 inci maddeye bir fıkra ilâve kılınmıştır.

74 üncü maddeye kadar olanların bir kısmı aynen kabul ve diğer bir kısmı da kelime tashihatına uğratılmış veya fazla görülen cümleleri tayedilerek düzeltilmiştir.

74 üncü maddede müdürü umuminin Hükümet tarafından tayin edileceği yazılmakta ise de bankanın anonim şirket olarak teşekkül etmesine binaen istiklâlini temin maksadile mezkûr müdürün meclisi idare tarafından teklifi üzerine Hükümetçe tayini daha ziyade muvafık görülerek maddede o yolda tashihat yapılmıştır.

Şubelerde teşekkül edecek olan istişarî heyete daha ziyade bir genişlik vermek maksadile 78 inci maddenin tadili tensip edilmiştir.

92 ve 94 üncü maddeler tayedilerek bu hususlarda ahkâmı umumiyenin tatbiki banka'nın menfaati icabından görülmüş ve ondan evvelki maddeler ile daha sonrakilerde yalnız kelime tashihi yapılmıştır.

Muvakkat maddelerin sonuna vilâyet hususî idareleri varidatının ziraat bankalarına tevdi hususuna dair olan vilâyet idareleri kanununun yüz birinci maddesinin hükmünün mahfuz olduğuna dair bir fıkra ilâvesi zarurî görülmüştür.

Paramızın kıymetinin tezyidi ve istikrazımızın temini için sivas Meb'usu Remzi Bey tarafından vaki olan teklifi kanunide tetkik ve müzakere edildi.

Bu teklifi kânuni vaktile Maliye Vekili Beyin ve müşarünileyhin muvafakatile Hükümet tarafından istikrar için alınacak tedabirin ve merkez bankası lâyihasının tetkikine talik edilmişti. Bu defa teklif sahibi Remzi Bey Hükümet tarafından tevdi edilen ve işbu mazbatamızla takdim olunan merkez bankası lâyihasındaki tedabirin kendisini tatmin ettiğini beyan etmesi üzerine işbu teklifin ayrıca mevkii muameleye konulmasına lüzum görülmemiştir.

Lâyihanın arzedilen şekilde kabulüne karar veren encümenimiz havalesi veçhile Bütçe Encümenine tevdi kılınmak üzere Yükek Reisliğe takdim eyler.

Muhtelit En. Reisi	M. M.	Kâtip	Âza	Âza	Âza		
Bursa	Mardin	Zonguldak	Samsun	Trabzon	Zonguldak		
<i>Mustafa Şeref</i>	<i>Ali Rıza</i>	<i>Hüsnü</i>	<i>A. Rana</i>	<i>A. Şefik</i>	<i>A. Hamdi</i>		
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza		
Manisa	Kütahya		Ankara	İzmir	yozgat		
<i>Yuşar</i>	<i>A. Hilmi</i>	<i>Cevdet</i>	<i>Rasih</i>	<i>Sami</i>	<i>Kâmil</i>	<i>Şevket</i>	<i>tahsin</i>
Âza	Âza	Âza	Âza				
Çorum	İstanbul						
<i>Ziya</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>Emin</i>	<i>İsmail</i>				

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
M. № 152
Esas № 1/718

7-VI-1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankası teşkili hakkındaki kanun lâyihasile müşterek encümen mazbatası Maliye Vekili Saracoğlu Şükrü Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Paramızın istikrarına ve memleketimizin iktisadî inkişafına yardım etmek gayesile iskonto fiatlarını tesbit, para piyasa ve tedavülünü tanzim ve hazine muamelelerini ifa etmek üzere banknot ihracı imtiyazını haiz bir bankanın tesisi hakkında verilen izahat encümenimizce de muvafık görülmüş ve kanun lâyihası esas itibarile kabul edilmiştir.

Mali ve iktisadî hayatımızın çoktan beri şiddetle ihtiyaç hissettiği bu müesseseyi meydana getirmek hususunda Hükümetçe sarfedilen gayret ve mesai takdire şayan olup, diğer malî islahat ve teşebbüslerde olduğu gibi kat'î muvaffakiyet semeresini verecek bir derecede bulunmaktadır.

Vaktin darlığı dolayısıyla lâyiha üzerinde fazla tavakkuf edilememesinden mutahassıl endişeyi iki ihtisas encümenininin bu hususta müştereken yaptığı tetkikler gidermiştir.

Bazı maddelerde hükme müessir cüz'î tadillerden başka encümenimizce yapılan diğer tadiller şekle aittir. Müstacelen müzakere ve ksbülü Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

Bütçe En. R.	Reis V.	M. M.	Aydın		
İstanbul	Bursa	GaziAntep	Mühendis	Burdur	Diyarbakir
<i>Fuat</i>	<i>Muhlîs</i>	<i>Remzi</i>	<i>Mitat</i>	<i>Vahit</i>	<i>Rüştü</i>
Elâziz	Erzurum	İsparta	Konya	Kütahya	Niğde Burdur
<i>H. Tahsin</i>	<i>H. Aziz</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>K. Hüsnü</i>	<i>Niyazi Asım</i>	<i>Faik Dr. Ş. Lütfi</i>

Hükümetin teklifi

Cumhuriyet Merkez Bankası kanun lâiyhası

I

Bankanın teşekkülü ve gayesi

MADDE 1 — Türkiyede banknot ihracı imtiyazını münhasıran haiz olmak üzere (Cumhuriyet Merkez Bankası) unvanı altında anonim şirketi hükümlerine tevfikân bir banka tesis edilmiştir.

Bankanın ve bankanın banknot ihracı hususunda haiz olduğu imtiyazın müddeti (50) senedir. Bu imtiyaz bitmeden beş sene evvel tecdit edilebilir.

MADDE 2 — Cumhuriyet Merkez Bankasının gayesi berveği atidir:

1 - Memleketin iktisadî inkişafına yardım etmek.

2 - İskontu fiyatını tesbit ve para piyasasını tanzim etmek.

3 - Hazine muamelâtını ifa etmek.

Cumhuriyet Merkez Bankası Hükümetle müştereken Türk evraknaktiyesinin müstakbel istikrarına matuf bütün tedabiri ittihaz eder.

MADDE 3 — Bankanın merkezi Ankaradır. Heyeti umumiye ve idare meclisi içtimaları Ankarada yapılır.

MADDE 4 — Banka idare Meclisinin kararı ve Maliye Vekâletinin muvafakatile Türkiye Cumhuriyetinin diğer şehirlerinde şube açar veya kapar. Aynı suretle memleket dahilinde ve eenebi memleketlerinde muhabirler temin edebilir.

II

Türk evrakı naktiyesinin istikrarına müteâllik istihzarat

MADDE 5 — Türkiye evrakı naktiyesinin istikrarı bir liralık Türk evrakı naktiyesine mukabil kanunu mahsusı ile tayin olunacak gram halis altın esası üzerinden icra kılacaktır. (Muvakkat VII maddeye müracaat).

Bu maksadı teminen Hükümet Merkez Bankası nezdinde naktî (Fonda) tesisini taahhüt eder.

Bu naktî Fonda 158,748,563 liralık evrakı naktiyei altın karşılık ile temine medar olacaktır.

Merkez Bankası işbu naktî Fondayı Maliye Vekâleti ile mutabık kalmak suretile işletecektir.

Iktisat Encümeninin tadili

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kanun lâiyhası

I

Bankanın teşekkül ve gayesi

MADDE 1 — Türkiyede banknot ihracı imtiyazına münhasıran haiz olmak üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası unvanı altında Anonim Şirket olarak bir banka tesis edilmiştir.

Bankanın ve bankanın banknot ihracı hususunda haiz olduğu imtiyazın müddeti otuz senedir. Bu imtiyaz bitmeden beş sene evveline kadar temdit edilebilir.

MADDE 2 — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının gayesi memleketin iktisadî inkişafına yardım etmek üzere berveği atidir:

1 - İskonto fiyatını tesbit ve para tedavülünü tanzim etmek,

2 - Hazine muamelâtını ifa etmek,

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Hükümetle müştereken Türk evrakı naktiyesinin müstakbel istikrarına matuf bütün tedbirleri ittihaz eder.

MADDE 3 - Bankanın merkezi Ankaradır. Heyeti Umumiye ve İdare Meclisi içtimaları Ankarada yapılır.

MADDE 4 - Banka, İdare Meclisinin kararı ve Maliye Vekâletinin muvafakatile Türkiye Cumhuriyetinin diğer şehirlerinde şube açar, veya kapar. Aynı suretle memleket dahilinde ve eenebi memleketlerinde muhabirler temin edebilir.

II

Türk kâğıt parasının istikrarına müteâllik hazırlıklar

MADDE 5 — Türk kâğıt parasının istikrarı bir liralık Türk kâğıt parasına mukabil kanunu mahsusı ile tayin olunacak gram halis altın esası üzerinden yapılacaktır. (Muvakkat yedinci maddeye müracaat)

Bu maksadı teminen Devlet Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde fonda tesisini taahhüt eder.

Bu fon yüz elli sekiz milyon yedi yüz kırk sekiz bin beş yüz altmış üç (158,748,563) liralık kâğıt paranın altın karşılığı olacaktır.

İşbu fondanın Merkez Bankasıca işletilmesi

Bütçe Encümeninin tadilatı

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kanun lâyihası

1

MADDE 1 — Türkiyede banknot ihraç imtiyazını münhasıran haiz olmak üzere (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası) unvanı altında anonim şirket olarak bir banka tesis edilmiştir.

Bankanın ve banknot ihraç imtiyazının müddeti otuz senedir. Bu imtiyazın bitmesine beş sene kalmaya kadar temdit edilebilir.

MADDE 2 — Memleketin iktisadî inkişafına yardım gayesile tesis olunan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının vazifesi aşağıda gösterilmiştir :

- 1 - İskonto fiyatını tesbit ve para piyasasını ve tedavülünü tanzim etmek.
- 2 - Hazine muamelâtını ifa etmek.
- 3 - Hükümetle müştereken Türk evrakı naktiyesinin müstakbel istikrarına matuf bütün tedbirleri ittihaz eylemek.

MADDE 3 — Bankanın merkezi Ankaradır. Umumî heyet ve idare meclisi içtimaları Ankarada yapılır.

MADDE 4 — Banka, idare meclisinin kararı ve Maliye Vekâletinin muvafakatile Türkiye Cumhuriyetinin diğer şehirlerinde şube açıp kapıyabilir. Aynı suretle memleket dahilinde ve eenebi memleketlerinde muhabirler temin edebilir.

Türk evrakı naktiyesinin istikrarına müteallik hazırlıklar

MADDE 5 — Türk evrakı naktiyesinin istikrarı bir liralık Türk evrakı naktiyesine mukabil hususî kanun ile tayin olunacak gram halis altın esasından yapılacaktır. (Muvakkat yedinci maddeye müracaat)

Bu maksadı teminen Devlet Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde fonda tesisini taahhüt eder.

Bu fonda yüz elli sekiz milyon yedi yüz kırk sekiz bin beş yüz altmış üç (158,748,563) liralık evrakı naktiyenin altın karşılığı olacaktır.

İşbu fonanın Merkez Bankasıyla işletilmesi

MADDE 6 — Hükûmet naktî Fondayı teşkil etmek üzere hâli hazırda takdir edilen kıymetleri beher lirası kanunu mahsus ile tayin edilecek gram sikletinde hâlis altına tekabül eden muvakkat yedinci maddeye göre miktarı tayin olunacak ... liralık kıymetli evrakı (Valeurs) merkez bankasına yatırılacaktır. (Muvakkat VII inci maddeye müracaat.) Bundan maada, hükûmet 7 ve 23 üncü maddelerden tahassül edecek tevdiattan ayrı olarak her sene bütçesinden ayıracağı % 1 i de işbu Fondaya ilâve edilmek üzere bankaya yatırılacaktır.

MADDE 7 — Hükûmet muvafık gördüğü takdirde, başkaca elde edilecek varidat fazlası veya herhangi bir şekilde temin edilecek mebalîği de zikredilen naktî fondaya yatırıma mezundur.

MADDE 8 — Devlet, vilâyet ve belediyelerle devlet müessesat ve teşkilâtına dahil ve merbut bilûmum müessesat ve cemiyetlere ait olan sikke ve külçe halindeki altın Devlet Bankasının para istikrarı hakkındaki tedbirini teshil etmek üzere bankanın teşekkülünü takip edecek ilk üç ay zarfında Cümhuriyet Merkez Bankasına tevdi edilecektir.

Bu suretle tevdi edilecek altınlar beheri kanunu mahsus ile tayin olunacak gram sikletinde hâlis altına tekabül eden banknot ile tebdil edilecektir. (Muvakkat VII maddeye müracaat) Hükûmete ait ve tarihî kıymeti haiz olan altından mamul eşya işbu maddenin hükmünden hariçtir.

MADDE 9 — Altın maddede tasrih edilen mebalîğ âtideki menbalara da teşmil edilebilir.

1 - Münhasıran devlet sermayesile teşekkül etmiş ve şahsiyeti hükmiyeyi haiz bilûmum şirket ve müessesatın blânçolarında her sene gösterecekleri safi kârın yüzde yirmisi

2 - Bütçesi 50 bin lirayı aşan vilâyet ve belediyelerin ve mülhak bütçe ile idare edilen müessesat bütçelerinin varidat kısımlarının yüzde biri.

İşbu mebalîğ her sene Maliye Vekâleti tarafından Merkez Bankası namına tahsil edilir.

MADDE 10 — İşbu tevdiat Türk parasının kanunla istikrarına kadar devam edecektir. İstikrarı takip edecek devrede tevdiatın devamı icap

şartları Maliye Vekili ile mezkûr banka arasında yapılacak bir mukavele ile tesbit olunur.

MADDE 6 — Hükûmet fondayı teşkil etmek üzere nominal kıymetleri işbu kanuna merbut (A) listesinde gösterilen kıymetli evrakı (valör) Merkez Bankasına yatırılacaktır. Kâğıt paranın birinci madde mucibince hâlis altın esasından kıymeti kanunu mahsusla tesbit edilmesini müteakip işbu kıymetli evrakın (valör) aynı esas üzerinden altınla tutarı tayin olunacaktır. Bundan maada Hükûmet 7 ve 23 üncü maddelerden tahassül edecek tevdiattan ayrı olarak her sene bütçesinden ayıracağı yüzde biri de işbu fondaya ilâve edilmek üzere bankaya yatırılacaktır.

MADDE 7 — Hükûmet başkaca elde edilecek varidat fazlasını veya herhangi bir şekilde temin edilecek mebalîğ ve kıymetleri de tamamen veya kısmen fondaya yatırıma mecburdur.

MADDE 8 — Devlete ait olan sikke ve külçe halindeki altınlar 25 inci madde hükmü mahfuz kalmak şartıyla 6 ncı maddede zikredilen fondayı teşkil etmek üzere Merkez Bankasına yatırılır. Vilâyet ve belediyelerle Devlet müessesat ve teşkilâtına dahil ve merbut bilûmum müessesat ve cemiyetlere ait olan sikke ve külçe halindeki altınlar da para istikrarı hakkındaki tedbirleri teshil etmek üzere bankanın teşekkülünü takip edecek ilk üç ay zarfında bankaya tevdi edilir. Ve banka bunlar mukabilinde altın sertifikası verir. Hükûmete ait ve tarihî kıymeti haiz olan altın meskûkât ve altından mamul eşya işbu maddenin hükmüne tabi değildir.

MADDE 9 — Altın maddede tasrih edilen mebalîğ âtideki menbalara da teşmil edilir:

1 - Münhasıran Devlet sermayesile teşekkül etmiş ve şahsiyeti hükmiyeyi haiz bulunan şirket ve müessesatın blânçolarında her sene gösterecekleri safi kârın yüzde yirmisi,

2 - Bütçesi elli bin lirayı aşan vilâyet ve belediyelerin ve mülhak bütçe ile idare edilen müessesat bütçelerinin varidat kısımlarının yüzde biri,

İşbu mebalîğ her sene Maliye Vekâleti tarafından Merkez Bankası namına tahsil edilir.

MADDE 10 — Yukarıki maddelerde zikredilen tevdiat Türk parasının kanunla istikrarına kadar devam edecektir.

şartları Maliye Vekilile mezkûr Banka arasında yapılacak bir mukavele ile tesbit olunur.

MADDE 6 — Hükûmet fondayı teşkil etmek üzere nominal kıymetleri işbu kanuna merbut (A) listesinde gösterilen kıymetli evrakı (valör) Merkez Bankasına yatıracaktır.

Evrakı naktiyenin beşinci maddenin birinci fıkrası mucibince halis altın esası üzerinden kıymeti hususî kantunla tesbit edilmesini müteakip işbu kıymetli evrakın (valör) aynı esas üzerinden altın ile tutarı tayin olunacaktır.

Bundan maada Hükûmet 7 ve 23 üneü maddelerden tahassül edecek tediyelerden ayrı olarak 1931 malî senesinden itibaren her sene umumî ve mülhak bütçelerin yekûnları üzerinden ayıracağı yüzde biri de işbu fondaya ilâve edilmek üzere Bankaya yatıracaktır.

MADDE 7 — Hükûmet varidat fazlasından tahassül edecek veya her hangi bir şekilde temin edilecek mebalîğ ve kıymetleri de tamamen veya kısmen fondaya yatırmağa mezdundur.

MADDE 8 — Devlete ait olan sikke ve külçe halindeki altınlar 25 inci madde hükmü mahfuz kalmak şartile altın maddede zikredilen fondayı teşkil etmek üzere Merkez Bankasına yatırılır.

(Vilâyet ve belediyelerle Devlet müessesat ve teşkilâtına dahil ve merbut bilûmum müessesat ve cemiyetlere ait olan sikke ve külçe halindeki altınlar da para istikrarı hakkındaki tedbirleri teshil etmek üzere bankanın teşekkülünü takip edecek ilk üç ay zarfında bankaya tevdi edilir ve banka bunlar mukabilinde altın sertifikası verir.) Hükûmete ait ve tarihi kıymeti haiz olan veya kolleksiyon teşkil eden altın meskûkât ve altından mamûl eşya işbu maddenin hükmüne tabi değildir.

MADDE 9 — 6 mer maddede tasrih edilen fonda aşağıdaki meblâğları da ihtiva eder:

1 - Münhasıran Devlet sermayesile teşekkül etmiş ve hükmi şahsiyeti haiz bilûmum şirket ve müesseselerin blâncolarında her sene gösterecekleri safî kârın yüzde yirmisi,

2 - 50,000 lirayı aşan vilâyet ve belediye bütçelerinin varidat kısımlarının yüzde biri,

İşbu mebalîğ her sene Maliye Vekâleti tarafından Merkez Bankası namma tahsil edilir.

MADDE 10 — Yukarıki maddelerde zikredilen tevdiat Türk parasının kanunî istikrarına kadar devam edecektir. İstikrarı takip edecek

ederse bir kanunu mahsusla yeni tedbirler ittihaz olunur.

MADDE 11 — Hükûmet Cümhuriyet Merkez Bankasının muvafakati olmaksızın hazine bonusu çıkarmıyacağı gibi tedavül vasıtası addedilebilecek kıymetli evrak, senedat ve nükudu da çıkarmaz.

III

Banknot, banknotların karşılığı, banknotların müruru zamana uğramaları

MADDE 12 — Türkiye Cümhuriyeti Merkez Bankasının banknotları beheri kanunu mahsus ile tayin olunacak gram sikletinde altın lira olarak ifade edilir.

İhraç edilecek banknotlar 10, 25, 50 100, 500 ve 1000 liralıktır.

MADDE 13 — Banka ancak kendi tarafından ihraç edilen banknotlardan mes'uldür.

Maliye Vekâleti banknotların imalinde, teslimünde, tedavülden çekilmesinde ve imhasında bankanın vazifesine iştirak eder.

MADDE 14 — İhraç edilecek banknotlar atıdaki şekilde tamamen karşılıklı olacaktır.

A : Altın veya altın esaslı üzerinden döviz olarak.

B : Memleket dahilinde veya ecnebi memleketlerde tediye edilecek senedatı tüccariye veyahut kolaylıkla nakte tahvili kabil kıymetler olarak.

Altın veya altın esaslı üzerinden döviz olarak bulunacak olan karşılık tedavülde bulunan banknotların asgarî yüzde 40 ma muadil olacaktır.

MADDE 15 — Banknotların altın ile tebdili hususu ayrı bir kanun ile tesbit edilecektir.

MADDE 16 — Banknotların münhasıran banka tarafından ihraçı hususundaki imtiyazın ref'i halinde Cümhuriyet Merkez Bankası beher banknotu altın olarak veya beher lirası kanunu mahsus ile tayin olunacak gram altına tekabül edecek şekilde evrakı naktiye ile ödeyecektir. (Muvakkat VII maddeye müracaat.)

MADDE 17 — Yeniden banknot ihraçı suretile tebdil edilen banknotlar yeni ihraç tarihinden itibaren on sene sonra müruru zamana uğrarlar.

MADDE 18 — Müruru zamana uğrıyan banknotların yüzde 50 si Hükûmete ve yüzde 50 si de hususî bir ihtiyat akçesi teşkil üzere bankaya ait olacaktır.

İstikrarı takip edecek devrede tevdiatın devamı icap ederse bir kanunu mahsusla yeni tedbirler alınır.

MADDE 11 — Devlet Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankasının muvafakati olmaksızın hazine bonusu çıkarmıyacağı gibi tedavül vasıtası addedilebilecek kıymetli evrak, senedat ve nükudu da çıkarmaz.

III

Bankonot, bankonotların karşılığı, bankonotların müruru zamana uğramaları

MADDE 12 — Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankasının ihraç edeceği bankonotların beheri kanunu mahsus ile tayin olunacak gram sikletinde altın lira olarak ifade edilir.

İhraç edilecek bankonotlar 10, 25, 50, 100, 500 ve 1000 liralıktır.

MADDE 13 — Aynen

MADDE 14 — Aynen

MADDE 15 — Tayyedilmiştir.

MADDE 15 — Banknotların münhasıran banka tarafından ihraçı hususundaki imtiyazın mürtefi olması halinde Türkiye Cümhuriyeti Merkez Bankası beher banknotu altın olarak veya beher lirası kanunu mahsus ile tayin olunacak gram altına tekabül edecek şekilde kâğıt para ile ödeyecektir. (Muvakkat yedinci maddeye müracaat.)

MADDE 16 — 17 inci madde aynen

MADDE 17 — 18 inci madde aynen

devrede tevdiatın devamı icap ederse ayrı bir kanunla yeni tedbirler alınır.

MADDE 11 — İktisat Encümeninin 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

3

Banknot, banknotların karşılığı, banknotların müruru zamana uğramaları

MADDE 12 — İktisat Encümeninin 12 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13 — Banka ancak kendi tarafından ihraç edilen banknotlardan mes'uldür.

Su kadarki banknotların imali, tesellümü, tedavülden çekilmesi ve imhası işleri Maliye Vekâletinin iştirakile yapılır.

MADDE 14 — İhraç edilecek banknotlar âti-deki şekilde tamamen karşılıklı olacaktır.

A - Altın veya altın esası üzerinden döviz olarak.

B - Memleket dahilinde veya ecnebi memleketlerde tediye edilecek senedatı ticariye veyahut kolaylıkla nakte tahvili kabil kıymetler olarak.

Altın veya altın esası üzerinden döviz olarak bulunacak olan karşılık tedavülde bulunan banknotların yüzde kırkıdan aşağı olmayacaktır.

MADDE 15 — Banknotların münhasıran Banka tarafından ihracı hususundaki imtiyazın mürtefi olması halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası beher banknotu altın olarak veya beher lirası kanunu mahsus ile tayin olunacak gram altına tekabül edecek kıymette bir para ile ödeyecektir. (Muvakkat yedinci maddeye müracaat)

MADDE 16 — Tedavülde bulunan banknotlar yeni banknotlar ile tebdil edildiği takdirde, eskileri, tebdil muamelesine başlandıği tarihten itibaren on sene sonra müruru zamana uğrar.

MADDE 17 — Hükümetin 18 inci maddesi aynen

MADDE 19 — Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından çıkarılacak banknotların tedavülü mecburidir.

IV

Hisseli sermaye — hisse senetleri

MADDE 20 — Bankanın hisseli sermayesi 25 milyon lira olup beheri 100 liralık 250,000 hisseye ayrılmıştır.

İşbu miktar Hükûmetin tasvibi ile iki misline çıkarılabilir. Hisse senetlerinin kıymetleri hissedar olmak isteyenlerin arzularına göre 100, 200, 500 1000 ve 5000 liralıktır.

MADDE 21 — Bankanın hisse senetleri nama muharrerdir. Bilûmum hisse senetleri banka tarafından tutulacak olan hissedarlar defterine kaydedilecektir. Bu defter hissedarın ismini, adresini ve tediye ettiği veya edeceği mebalığı ihtiva eder.

Hisse senetlerinin başkasına devri ve intikali idare meclisinin tasdikına mütevakıftır.

MADDE 22 — Hisse senetlerinin Nominal kıymetlerinin % 40 ı banka nizamnamei esasınınin Hükûmetçe. tasdikından itibaren nihayet bir ay sonra tediye edilmiş bulunacaktır. Yüzde 30 u nizamnamei esasınınin tasdikı tarihinden itibaren altı ay sonra ve mütebaki yüzde 30 u da ikinci tediye takip eden altı ay zarfında bankaya tediye olunur. Banka idare meclisi lüzum gördüğü takdirde Hükûmetin muvafakatile bu müddetleri ikişer misline iblâğ edebilir.

MADDE 23 — Tayin edilen müddetler zarfında hisse bedellerini tediye etmeyen hissedarlar senevî % 10 hesabile eyyamı müteahhire faizi verirler. Hisse bedellerini ve geçmiş günlerin faizlerini tesviye etmeleri için kendilerine iki defa tahriri tebligat yapıldığı halde tesviye etmeyen hissedarların hukuku iskat edilir. Bu kabil hissedarların yerine geçmiş taksitleri derhal tesviye eden hissedarlar kaim olurlar.

Bu suretle hukukları iskat edilen hissedarların hisselerinden tevellüt eden mebalığden bu hususta iera edilen masraflar tenzil edildikten sonra bakı-

MADDE 18 — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından çıkarılacak banknotların tedavülü mecburi olup bunların altn ile tebdili hususu ayrı bir kanunla tesbit edilir.

MADDE 19 — Banka ihraç salâhiyetini 23 üncü madde mucibince sermayenin tamamı istihsal edilmesinden itibaren ancak beş ay sonra kullanabilir.

IV

Hisseli sermaye, hisse senetleri

MADDE 20 — Bankanın hisseli sermayesi 25 000 000 lira olup beheri 100 liralık 250 000 hisseye ayrılmıştır. İşbu miktar Hükûmetin tasvibi ile iki misline çıkarılabilir. Hisse senetlerinin kıymetleri 100, 200, 500, 1000 ve 5000 liralıktır.

MADDE 21 — Bankanın hisse senetleri nama muharrerdir.

MADDE 22 — Hisse senetlerinin nominal kıymetlerinin % 40 ı banka nizamnamei esasiesininin Hükûmetçe tasdikından itibaren nihayet bir ay sonra tediye edilmiş bulunacak ve bu andan itibaren banka kanunen teşekkül etmiş addolunarak faaliyete başlayacaktır. Sermayenin % 30 u nizamnamei esasiesininin tasdiki tarihinden itibaren altı ay sonra ve mütebaki %-30 u da ikinci tediye takip eden altı ay zarfında bankaya tediye olunur. Banka İdare Meclisi lüzum gördüğü takdirde Hükûmetin muvafakatile bu müddetleri ikişer misline iblâğ edebilir.

MADDE 23 — Tayin edilen müddetler zarfında taahhüt ettikleri hisse bedellerinin ilk % 40 ını tediye etmeyen hissedarlar senevî %-10 hesabile geçmiş günler faizi verirler. İşbu % 40 ile geçmiş günler faizlerini tesviye etmeleri için kendilerine iki defa tahriri tebligat yapıldığı halde tesviye etmeyen hissedarların hukuku iskat edilir. Bu kabil hissedarların yerine geçmiş taksitleri derhal tesviye eden hissedarlar kaim olurlar.

Bu suretle hakları iskat edilen hissedarların hisselerinden tevellüt eden mebalığden bu hususta iera edilen masraflar tenzil edildikten sonra

MADDE 18 — İktisat Encümeninin 18 inci maddesi aynen,

MADDE 19 — İktisat Encümeninin 19 uncu maddesi aynen

4

Hisseli sermaye, hisse senetleri

MADDE 20 — Bankanın hisseli sermayesi 25,000,000 milyon lira olup beheri yüz liralık 250 000 hisseye ayrılmıştır. İşbu miktar Hükûmetin tasvibi ile iki misline çıkarılabilir. Hisse senetlerinin kıymetleri 100, 200, 500, 1000, 5000 ve 10000 liralıktır.

MADDE 21 — İktisat Encümeninin 21 inci maddesi aynen

MADDE 22 — Hisse senetlerinin nominal kıymetlerinin yüzde kırkı banka nizamnamei esasının Hükûmetçe tasdikından itibaren nihayet bir ay sonra tediye edilmiş bulunacak ve bu andan itibaren banka kanunen teşekkül etmiş addolunarak faaliyete başlayacaktır.

Sermayenin yüzde otuzu nizamnamei esasının tasdikı tarihinden itibaren altı ay sonra, ve mütebaki yüzde otuzu da ikinci tediye takip eden altı ay zarfında bankaya tediye olunur. Banka idar emelisi lüzum gördüğü takdirde Hükûmetin muvafakatile bu müddetleri ikişer misline iblâğ edebilir.

MADDE 23 — Tayin edilen müddetler zarfında taahhüt ettikleri hisse bedellerinin ilk yüzde kırkını tediye etmiyen hissedarlar senevî yüzde on hesabile geçmiş günler faizi verirler. İşbu yüzde kırk ile geçmiş günler faizlerini tesviye etmeleri için kendilerine iki defa tahriri tebliğat yapıldığı halde tesviye etmiyen hissedarların hakuku iskat edilir. Bu kabil hissedarların yerine geçmiş taksitleri derhal tesviye eden hissedarlar kaim olurlar.

Bu suretle hakları iskat edilen hissedarların hisselerinden tevellüt eden mebalighden bu hususta

yesi türk parasını takviyeye medar olacak Fondaya yatırılır.

MADDE 24 — Hisseler A) B) C) D) sınıflarına ayrılmıştır.

Gerek hissei temettü itibarile gerek bankanın tasfiyesi halinde haiz olacakları kıymet itibarile işbu dört sınıf arasında hiç bir fark yoktur.

Banka nizamnamei esasisine muhalif bir şekilde elde edilen hisseler temettü ve rey haklarından mahrumdurlar.

MADDE 25 — A sınıfına ait hisse senetlerinin her biri asgarî yüz hisseliktir. Bu nevi hisse senetleri münhasıran Hükûmet müessesatına tahsis edilmiştir. İşbu hisse senetlerinin mukabili Hükûmet tarafından ya halis altın olarak veya kıymetleri altın olarak takdir edilen ve bir lirası kanunu mahsus ile tayin edilecek gram sikletinde altına tekabül eden diğer kıymetlerle Cümhuriyet Merkez Bankasına tediye edilir.

MADDE 26 — B sınıfındaki hisse senetleri Türkiyede faaliyette bulunan milli bankalara tahsis edilmiştir.

MADDE 27 — Bu kanunda zikri geçen milli bankalardan maksat milli kanunlara tevfikân teşekkül etmiş ve türk parası olarak konulan sermayelerinin ekseriyeti Türk tabiiyetindeki eşhas elinde bulunan bankalardır.

MADDE 28 — C sınıfındaki hisse senetlerinden azamî 15,000 adedi eenebi bankalara ve azamî 10,000 adedi de imtiyazlı şirketlere tahsis edilmiştir.

MADDE 29 — D sınıfındaki hisse senetleri Türk ticaret müesseselerine ve Türkiye tabiiyetini haiz eşhasa tahsis edilmiştir.

İşbu kanunun muvakkat maddeleri mucibince teşkil edilecek olan (Tesis Heyeti) B, C sınıflarından satılmamış olan hisse miktarını gazetelerle ilân ederek alâkadarları kayıt muamelesi ile iştigal eden bankalara müracaatla hissedar kaydedilmeğe davetle mükelleftir.

Hissedar kaydeden bankalar hisse taliplerinden % 10 nisbetinde bir tediye icrasını talep edebilirler.

(Tesis Heyeti) Hükûmetle mutabık kalarak

bakiyesi Türk parasını takviyeye medar olacak fondaya yatırılır.

İlk %40 ı tediye etmiş olupta bilâhare talep vukunda mütebakisini tediye etmiyen hissedarlar senevî %10 hesabile geçmiş günler faizi verirler. ler ve bunlar hakkında kanunu ticaretin anonim şirketlere dair olan hükümleri tatbik olunur:

MADDE 24 — Aynen

MADDE 25 — A sınıfına ait hisse senetlerinin her biri asgarî yüz hisseliktir. Bu nevi hisse senetleri münhasıran Hükûmet müessesatına mahsus olup sermayenin % 15 ni geçemez. Bu hisse senetlerinin mukabili Hükûmet tarafından halis altın olarak ve tevdi tarihindeki fiyatlarla Merkez Bankasına tediye edilebilir.

MADDE 26 — Aynen

MADDE 27 — Aynen

MADDE 28 — Aynen

MADDE 29 — D sınıfındaki hisse senetleri Türk ticaret müesseselerine ve Türkiye tabiiyetini haiz hükmi ve hakikî eşhasa tahsis edilmiştir.

Bu kanunun muvakkat maddeleri mucibince teşkil edilecek olan tesis heyeti B, C sınıflarından satılmamış olan hisse miktarını gazetelerle ilân ederek alâkadarları kayıt muamelesi ile iştigal eden bankalara müracaatla hissedar kayıt edilmeğe davetle mükelleftir.

Hissedar kaydeden bankalar hisse taliplerinden yüzde on nisbetinde bittediye icrasını talep edebilirler.

Tesis heyeti Hükûmetle mutabık kalarak balâ-

icra edilen masraflar tenzil edildikten sonra bakiyesi Türk parasını takviyeye medar olacak fonda yatırılır. İlk yüzde kırkı tediye etmiş olupta bilâhare talep vukuunda mütebakisini tediye etmiyen hissedarlar senevi yüzde on hesabı geçmiş günler faizi verirler ve bunlar hakkında ticaret kanununun anonim şirketlere dahil olan hükümleri tatbik olunur.

MADDE 24 — Hükümetin 24 üncü maddesi aynen

MADDE 25 — (A) sınıfına ait hisse senetlerinin her biri asgarî yüz hisseliktir. Bu nevi hisse senetleri münhasıran Hükümet müesseselerine ait olup sermayenin % 15 şini geçemez. Bu hisse senetlerinin mukabili Hükümet tarafından halis altın olarak ve tevdi tarihindeki fiyatlarla Merkez Bankasına tediye edilir.

MADDE 26 — Hükümetin 26 ıncı maddesi aynen

MADDE 27 — Hükümetin 27 inci maddesi aynen

MADDE 28 — (C) sınıfındaki hisse senetlerinden azamî 25 bin adedi 26 ıncı maddede zikrolunan bankalar haricinde kalan diğer bankalarla imtiyazlı şirketlere tahsis edilmiştir.

MADDE 29 — (D) sınıfındaki hisse senetleri Türk ticaret müesseselerine ve Türk tabiiyetini haiz hükmi ve hakikî şahıslara tahsis edilmiştir.

balâdaki hisseler kayit sırasını tebdil edebilir.

MADDE 30 — Kayıt muamelesi yapan banka veya müessesat bütün talepleri tarih sırasile ve talep edilen hisse miktarları da gösterilmek suretile defteri mahsusuna kaydetmek mecburiyetindedirler. Talep miktarı henüz kaydedilmemiş hisse senetlerinden fazla olursa kayıt için tayin edilmiş olan zamanda müracaat etmiş taliplere talep sırası nazarı itibara alınmak suretile birer hisse senedinden başlayarak on hisse senedine kadar verebilir. On hisse senedinden fazlasına talep olanların arzuları tatmin edilebilmek için evvel emirde on hisseye kadar talip olanların arzularının is'af edilmiş olmaları lâzımdır. Bundan sonra kalacak olan hisseler talep sırasile on hissedenden fazla isteyenlerin istedikleri fazla hisse adedi nisbetinde aralarında taksim edilir.

Küsurat nazarı itibare alınmayabilir.

MADDE 31 — Merkez Bankası işbu kanunla derpiş edilen hisse senetlerinin bir sınıftan diğer sınıfa nakli hususunda vuku bulacak talepleri derhal intaç eder. Banka hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli için hiç bir komisyon almaz.

A. B. C serilerinde bulunan hisse senetleri miktarları sermayenin tezyidinden mütevellit hal müstesna, hiç bir veçhile bidayeten kabul edilen miktarları tecavüz edemez.

V

Bankanın muamelâtı

Merkez Bankası atideki muamelât ile iştigal eder:

MADDE 32 — Hazine muamelâtını ifa ve memleket dahil ve haricinde para nakliyatını icra etmek.

MADDE 33 — Sikke veya külçe halinde altın alım ve satımı ve altın mukabilinde avans veya altın sertifikası vermek,

MADDE 34 — Altın esası üzerinde istikrar bulmuş eenebi dövizi almak, işbu dövizlerin vade

daki hisselerin kayit sırasını tebdil edebilir.

MADDE 30 — Aynen

MADDE 31 — Merkez Bankası bu kanunla derpiş edilen hisse senetlerinin bir sınıftan diğer sınıfa nakil hususunda vuku bulacak talepleri derhal intaç eder. Banka hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli için hiç bir komisyon almaz.

A. C serilerinde bulunan hisse senetleri miktarları sermayenin tezyidinden mütevellit hal müstesna, hiç bir veçhile bidayeten kabul edilen miktarları tecavüz edemez.

V

Bankanın muamelâtı

MADDE 32 — Banka hazine muamelâtını ifa ve bu muamelâttan mütevellit memleket dahil ve haricinde para nakliyatını icra eder.

MADDE 33 — Banka sikke veya külçe halinde altın alıp satmak ve altın mukabilinde avans veya altın sertifikası vermek salâhiyetini haizdir.

MADDE 34 — Banka altın esası üzerinde istikrar bulmuş eenebi dövizi almak hakkını haiz

MADDE 30 — Bu kanunun muvakkat maddeleri mucibince teşkil edilecek olan tesis heyeti (C) sınıfından satılmamış olan hisse miktarını gazetelerle ilân ederek kayıt muamelesile istigâl eden bankalara müracaatla hissedar kaydedilmeğe alâkadarları davetle mükelleftir.

Hissedar kaydeden bankalar talipleri hisse bedelâtının yüzde onunu tediye davet edebilirler.

Tesis heyeti Hükûmetle mutabık kalarak evvelki maddelerde zikrolunan hisselerin kayıt sırasını tebdil edebilir.

MADDE 31 — Kayıt muamelesi yapan bankalar bütün talepleri tarih sırasile ve talep edilen hisse miktarları da gösterilmek suretile defteri mahsusuna kayıt etmek mecburiyetindedirler. Talep miktarı henüz kayıt edilmemiş hisse senetlerinden fazla olursa olsun kayıt için tayin edilmiş olan zamanda müracaat etmiş taliplere talep sırası nazarı itibare alınmak suretile birer hisse senedinden başlayarak 10 hisse senedine kadar verilebilir. On hisse senedinden fazlasına talip olmaların arzuları tatmin edilebilmek için evvel emirde on hisseye kadar talip olanların arzularının is'af edilmiş olması lâzımdır. Bundan sonra kalacak olan hisseler, talep sırasile on hisseden fazla isteyenlerin istedikleri fazla hisse adedi nisbetinde aralarında taksim edilir. Kûsurat nazarı itibara alınmayabilir.

MADDE 32 — İktisat Encümeninin 32 inci maddesi aynen

5

Bankanın muamelâtı

MADDE 33 — İktisat Encümeninin 33 üncü maddesi aynen

MADDE 34 — Banka sikke veya külçe halinde altın alıp satmak ve altın mukabilinde

müddeti 90 günü tecavüz edemez.

MADDE 35 — Asgarî üç imzayı ihtiva etmek ve vadeleri 90 günü tecavüz etmemek şartile bankalar tarafından tevdi edilecek senedat ve vesaiki tüccariyeyi mükerrer iskonto etmek. İmzalardan biri yerine mahsule müteallik depo makbuzu, Varrant ve sigorta poliçeleri dahi kabul edilebilir. Bu takdirde bu gibi emtianın kolaylıkla satılabilir neviden olmaları ve kıymetlerinin verilen avanstan % 10 ilâ % 20 nisbetinde fazla olması meşruttur.

MADDE 36 — Vadesi üç ayı tecavüz etmiyen hazine bono ve tahvilâtını iskonto etmek.

MADDE 37 — Devlet vilâyet ve belediyelerin kote edilmiş tahvilâtlarına mukabil azamî % 80 nisbetinde ve diğer sağlam addedilen kote edilmiş tahvilâta mukabil de azamî % 70 nisbetinde avans vermek.

MADDE 38 — Esham, tahvilât ve kıymetli evrak ve eşyayı ücret mukabilinde muhafaza ve idare etmek.

MADDE 39 — Resmî devairle resmî devaire merbut müessesata banka tarafından senet mukabilinde kısa vadeli ikraz suretile para verilebilmek için idare meclisinin ittifakı ârası şarttır.

MADDE 40 — Banka karşılıksız olarak kredi açmadığı gibi avans dahi veremez ve hiç bir suretle senet ve vesaik ciro edemez ve kefil olamaz.

MADDE 41 — Banka, hisse senedatı üzerine avans veremez. Arazi, maden, emlâk, mobilye, makine, otomobil mübayaası gibi sermayeyi bağlayan işlere ait senedat ve vesaiki iskonto ve mükerrer iskontoya kabul etmez. Ve bu vesaik üzerine avans dahi vermez.

MADDE 42 — Merkez Bankası kendi nam ve hesabına hiç bir iş ve ticaret yapmadığı gibi sınaî teşebbüsata da iştirak edemez.

Kendi muamelâtının icrası için zarurî olan em-

olup ancak işbu dövizlerin vade müddeti 90 günü tecavüz edemez.

MADDE 35 — Banka asgarî üç imzayı ihtiva etmek ve vadeleri 90 günü tecavüz etmemek şartile bankalar tarafından tevdi edilecek senedat ve vesaiki tüccariyeyi mükerrer iskonto edebilir. İmzalardan biri yerine sigorta poliçeleriyle beraber olmak üzere emtia ve mahsule müteallik depo makbuzu veya varant dahi kabul edebilir. Bu takdirde bu gibi emtia ve mahsulün kolaylıkla satılabilir neviden olanları ve kıymetlerinin verilen avanstan yüzde on ile yüzde yirmi nisbetinde fazla olması meşruttur.

MADDE 36 — Banka vadesi üç ayı tecavüz etmiyen hazine bono ve tahvilâtını iskonto etmek salâhiyetini haizdir.

MADDE 37 — Banka Devlet vilâyet ve belediyelerin kote edilmiş tahvilâtlarına mukabil azamî yüzde seksen nisbetinde ve diğer sağlam addedilen kote edilmiş tahvilâta mukabil de azamî yüzde yetmiş nisbetinde avans verebilir.

MADDE 38 — Banka esham, tahvilât ve kıymetli evrak ve eşyayı ücret mukabilinde muhafaza ve idare eder.

MADDE 39 — Vilâyet belde ve hükmî şahsiyeti haiz âmme müesseselerine banka tarafından senet mukabilinde kısa vadeli ikraz suretile para verilebilmek için idare meclisinin ittifakı ârası şarttır. İkrâz edilecek meblâğın miktarı hakkındaki nisbet banka nizamnamei esasiesinde tayin edilir.

MADDE 40 — Aynen ;

MADDE 41 — Banka hisse senedatı üzerine avans veremez. Arazi, maden, emlâk, mobilya, makine, otomobil mübayaası gibi sermayeyi bağlayan işlere ait senedat ve vesaiki mükerrer iskontoya kabul etmez ve bu vesaik üzerine avans dahi vermez.

MADDE 42 — Bu kanun ile tasrih edilen hususat haricinde Merkez Bankası kendi namı hesabına hiç bir iş ve ticaret yapmadığı gibi sınaî teşebbüsata da iştirak edemez.

avans veya altın sertifikası vermek salâhiyetini haizdir.

MADDE 35 — İktisat Encümeninin 35 inci maddesi aynen

MADDE 36 — İktisat Encümeninin 36 mcr madesi aynen

MADDE 37 — İktisat Encümeninin 37 inci maddesi aynen

MADDE 38 — Banka Devlet, vilâyet ve belediyelerin kote edilmiş tahvilâtlarına mukabil azamî yüzde seksen nisbetinde ve yine kote edilmiş sağlam tanrlan tahvilâta mukabil de azamî yüzde yetmiş nisbetinde avans verebilir.

MADDE 39 — İktisat Encümeninin 39 uncu maddesi aynen

MADDE 40 — Vilâyet, belediye ve hükmi şahsiyeti haiz âmme müesseselerine Banka tarafından senet mukabilinde kısa vadeli ikraz suretile para verebilmek için idare meclisinin ittifakı ârası şarttır.

İkraz edilecek meblâğın miktarı hakkındaki nisbet banka nizamnamei esasisinde tayin edilir.

MADDE 41 — Hükümetin 40 mcr maddesi

MADDE 42 — Hükümetin 41 inci maddesi

vali gayri menkuleden başka emvale tasarruf ve kendi hisse senetlerini mübayaa edemez.

MADDE 43 — Banka kendi matlûbatından dolayı kanunî şekilde temellük etmek zaruretinde kalabileceği emvali gayri menkuleyi azamî üç sene zarfında elinden çıkarmağa mecburdur.

MADDE 44 — Banka cüzdanında mevcut senedatı vadeleri hitamında tecdit edemez.

MADDE 45 — Kaideten banka kendi sermayesinin yüzde onunu tecavüz eden miktarda bir meblâğı ihtiva eden bir poliçeyi iskonto edemediği gibi bu miktara çıkan senet ve ticarî vesikayı teminat olarak da kabul edemez.

MADDE 46 — Banka Meclisi İdaresi bankanın kabul edebileceği senedat ve vesaiki tüccariye için münasip iskonto ve mükerrer iskonto haddini ve Devlet Fondaları mukabilinde vereceği avanslar için verilecek faiz miktarını tesbit eder.

Bu hadler bankaya tevdi edilecek vesaikin mahiyetine göre değişebileceği gibi aynı mahiyetteki muhtelif vesaikin vâdelerine nazaran da değişebilir.

Meclisi idare lüzum gördükçe işbu hadleri değiştirebilir.

Maahaza tesbit edilen işbu hadler Türkiye Cumhuriyetinin her tarafında aynı olup bankanın merkez ve şubelerine nazaran değişmez.

MADDE 47 — Hazineye ve inhisar idarelerine ait nokut Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi olunur.

Merkez Bankası Devlet müesseseleri mevduatına faiz vermez.

Hususî mevduata Merkez Bankasının vereceği faiz yüzde 2 yi tecavüz edemez.

VI

Bankanın icra edeceği muamelâta müteallik tahdidat

Bankaya has muamelât

MADDE 48 — Banka altın ithal ve ihraçında

Kendi muamelâtının icrası için zarurî olan emvali gayri menkuleden başka emvale tasarruf ve kendi hisse senetlerini mübayaa edemez.

MADDE 43 — Aynen

MADDE 44 — Aynen

MADDE 45 — Banka kendi sermayesinin yüzde onunu tecavüz eden miktarda bir meblâğı ihtiva eden bir poliçeyi mükerrer iskonto edemediği gibi bu miktara çıkan senet ve ticari vesikayı teminat olarak ta kabul edemez.

MADDE 46 — Banka meclisi idaresi bankanın kabul edebileceği senedat ve vesaiki tüccariye için münasip mükerrer iskonto haddini ve Devlet esham ve tahvilâtı mukabilinde vereceği avanslar için verilecek faiz miktarını tesbit eder.

Bu hatler, bankaya tevdi edilecek vesaikin mahiyetine göre değişebileceği gibi aynı mahiyetteki muhtelif vesaikin vâdelerine nazaran da değişebilir.

Meclisi idare lüzum gördükçe işbu hadleri değiştirebilir.

Maahaza tesbit edilen işbu hadler, Türkiye Cumhuriyetinin her tarafında aynı olup bankanın merkez ve şubelerine nazaran değişmez.

MADDE 47 — Aynen

VI

Bankanın icra edeceği muamelâta müteallik tahdidat

Bankaya has muamelât

MADDE 48 — Banka altın ithal ve ihraç et-

MADDE 43 — Bu kanun ile tasrih edilen hususat haricinde Merkez Bankası kendi nam ve hesabına hiç bir iş ve ticaret yapamayacağı gibi sını te-sebbüsata da iştirak edemez.

Kendi muamelâtının icrası için zarurî olan emvali gayri menkuleden başka emvale tasarruf ve kendi hisse senetlerini mübayaa edemez.

MADDE 44 — Hükûmetin 43 üncü maddesi

MADDE 45 — Banka kendi matlubatından dolayı kanunî şekilde temellük etmek zaruretinde kalabileceği gayri menkul malları azamî üç sene zarfında elinden çıkarmağa mecburdur.

MADDE 46 — Banka kendi sermayesinin yüzde onunu tecavüz eden miktarda bir meblâğ ihtiva eden bir poliçeyi mükerrer iskonto edemiyeceği gibi bu miktarda çıkan senet ve ticarî vesikayı teminat olarak da kabul edemez.

MADDE 47 — Banka idare meclisi bankanın kabul edebileceği senedat ve vesaiki ticariye için münasip mükerrer iskonto haddinin ve Devlet esham ve tahvilâtı mukabilinde vereceği avanslar için verilecek faiz miktarını tesbit eder.

Bu hadler, bankaya tevdi edilecek vesaikin mahiyetine göre değişebileceği gibi aynı mahiyeteki muhtelif vesaikin vadelerine nazaran da değişebilir.

İdare meclisi lüzum gördükçe işbu hadleri değiştirebilir.

Maahaza, tesbit edilen işbu hadler, Türkiye Cümhuriyetinin her tarafında aynı olup bankanın merkez ve şubelerine nazaran değişmez.

MADDE 48 — Hükûmetin 47 inci maddesi

ve altın ticareti yapmakta serbesttir. Bu serbesti Hükümet tarafından ancak bir harp ihtimali karşısında tahdit veya refedilebilir.

MADDE 49 — Hükümet Merkez Bankası hesabına tenzilâtı tarife ile altın para darbeder.

VII

Bankanın teşkilâtı

MADDE 50 — Bankanın teşkilâtı âtideki şekildedir:

- A : Hissedarlar heyeti umumiyesi.
- B : İdare meclisi.
- C : Kontrol komisyonu.
- D : İskonto ve kredi encümeni.
- E : İdare heyeti.
- F : Müdüriyeti umumiye ve şubeler müdüriyeti.

MADDE 51 — İdare meclisinin ve iskonto ve kredi encümenile idare heyetinin mukarreratı defteri mahsusuna yazılır ve âzaları tarafından imza edilir.

MADDE 52 — İdare meclisinin ve iskonto ve kredi encümenile idare heyetinin bu kanunda zikredilmeyen salâhiyetleri banka nizamnamei esasile tayin edilir.

MADDE 53 — Bankanın ne şekilde taahhüt altına sokulabileceği ve bankanın kaç imza ile ve ne dereceye kadar ilzam edilebileceği nizamnamei esaside tasrih edilecektir.

A - HEYETİ UMUMİYE

MADDE 54 — Bankanın hissedaran defterinde mukayyet bulunan hissedarlar bankanın heyeti umumiyesini teşkil ederler. Heyeti umumiye her sene nizamnamei esası ile tesbit edilecek vakitte toplanır.

Her on hisseye malik olan veya bu miktar hisseyi temsil eden kimse bir reye maliktir. Hiç bir hissedar elli reyden fazlasına malik olamaz.

mek ve icabında altın alım satımı yapmak salâhiyetini haizdir. Bu salâhiyet Hükümet tarafından ancak bir harp ihtimali karşısında tahdit veya refedilebilir.

MADDE 49 — Aynen

VII

Bankanın teşkilâtı

MADDE 50 — Bankanın teşkilâtı âtideki şekildedir:

- A - Hissedarlar heyeti umumiyesi
- B - İdare meclisi
- C - Murakipler
- D - İskonto ve kredi encümeni
- E - İdare heyeti
- F - Müdüriyeti umumiye ve şube müdürlüğü

MADDE 51 — Aynen,

MADDE 52 — Aynen,

MADDE 53 — Aynen,

A - Heyeti Umumiye

MADDE 54 — Aynen,

6

*Bankanın icra edeceği muamelâta
müteallik tahdidat*

Bankaya has muamelât

MADDE 49 — Banka altın ithal ve ihraç etmek salâhiyetini haizdir. Bu salâhiyet Hükümet tarafından ancak bir harp ihtimali karşısında tahdit veya refedilebilir.

MADDE 50 — Hükümetin 49 uncu maddesi

7

Bankanın teşkilâtı

MADDE 51 — Bankanın teşkilâtı aşağıdaki şekildedir:

A : Hissedarlar umumî heyeti

B : İdare meclisi

C : Mürakipler

D : İskonto ve kredi encümeni

E : İdare heyeti

F : Numû müdürlük ve şube müdürlüğü

MADDE 52 — Hükümetin 51 inci maddesi

MADDE 53 — Hükümetin 52 inci maddesi

MADDE 54 — Hükümetin 53 üncü maddesi

MADDE 55 — Heyeti umumiye âtideki salâhiyetleri haizdir:

- 1 - Senelik raporun tetkiki.
- 2 - Murakiplerin raporu üzerine senelik blâncunun tasdiki.
- 3 - Sermayenin tezyidi.
- 4 - Nizamnamei esaside tadilât icrası.
- 5 - Bankanın tasfiyesi hakkında karar ittihazı.

MADDE 56 — Bankanın tesbit edilen müddetin hitamından evvel tasfiyesi hakkında ittihaz edilecek olan mukarrerat ancak İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine iktiranı ve banka tarafından yapılan taahhüdâtın kanun dahilinde tamamen ifa edilmesi şartlarıyla muteberdir.

Nizamnamei esaside tadilât icrası ve tasfiye hakkında karar ittihaz olunabilmesi için heyeti umumiyede üçte iki ekseriyet şarttır .

MADDE 57 — Heyeti Umumiyyeye İdare Meclisi Reisi riyaset eder.

MADDE 58 — Fazla rey temsil eden zevatın behemehal hissedar olması meşruttur.

B — İDARE MECLİSİ

MADDE 59 — Bankanın İdare Meclisi âtideki şekilde intihap edilmiş sekiz kişiden mürekkeptir.

a : A sınıfı hisselerine malik bulunan Hükümet tarafından Maliye Vekilinin inhası ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdikile intihap edilen biri aynı zamanda reis olmak üzere iki âza,

Bu iki âza memur veya her hangi bir banka veya şirkette idare meclisi âzası olmıyacıkları gibi her hangi bir müesseseden hiç bir suretle maş da alamazlar.

Reis riyaset müddetince hiç bir bankada hissedar olamaz.

b : B ve C hisselerine malik milli bankalar ve şirketler tarafından intihap edilen iki âza,

c : D sınıfı hisselerine malik bulunan hissedarlar tarafından intihap edilen bir âza,

İşbu son iki intihapta her hisse senedi bir reye

MADDE 55 — Heyeti umumiye âtideki salâhiyetleri haizdir:

- 1 - Senelik raporun tetkiki ve Meclisi İdaresinin ibrası.
 - 2 - Murakiplerin raporu üzerine senelik blâncunun tasdiki,
 - 3 - Sermayenin tezyidi,
 - 4 - Nizamnamei esasiyede tadilât icrası,
 - 5 - Bankanın tasfiyesi hakkında karar ittihazı
- MADDE 56 — Aynen,

MADDE 57 — Aynen

MADDE 58 — Hissedar olmıyanlar Heyeti umumiyede niyabeten birden ziyade rey temsil edemezler.

B- İDARE MECLİSİ

MADDE 59 — Aynen,

A - UMUMÎ HEYET

MADDE 55 — Bankanın hissedarlar defterinde mukayyet bulunan hissedarlar Bankanın umumî heyetini teşkil ederler. Umumî heyet her sene nizamnamei esisâi ile tesbit edilecek vakitte yapılacaktır. Her on hisseye malik olan veya bu miktar hisseyi temsil eden kimse bir reye maliktir. Hiç bir hissedar elli reyden fazlasına malik olamaz.

MADDE 56 — Umumî heyet aşağıdaki salâhi yetleri haizdir :

- 1 - Senelik raporun tetkiki ve idare meclisinin ibrası
- 2 - Mürakiplerin raporu üzerine senelik blâncunun tasdiki
- 3 - Sermayenin tezyidi
- 4 - Nizamnamei esaside tadilât icrası
- 5 - Bankanın tasfiyesi hakkında karar ittihazi

MADDE 57 — Bankanın tesbit edilen müddetin hitamından evvel tasfiyesi hakkında ittihaz edilecek olan mukarrerat ancak İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine iktiranı ve banka tarafından yapılan taahhüdâtın kanun dahilinde tamamen ifa edilmesi şartlarile muteberdir. Nizamnamei esaside tadilât icrası ve tasfiye hakkında karar ittihaz olunabilmesi için Umumî Heyette üçte iki ekseriyet şarttır.

MADDE 58 — Umumî Heyete İdare Meclisi Reisi riyyaset eder.

MADDE 59 — Hissedar olmıyanlar umumî heyette niyabeten birden ziyade rey temsil edemezler.

maliktir ve aynı şahsın malik olabileceği rey adedi tahdide tabi değildir.

MADDE 60 — Diğer üç âza şu suretle intihap olunur:

1 - İktisat Vekâletince intihap edilen Ticaret ve Sanayi odaları murahhaslarından müteşekkil bir heyet tarafından intihap olunacak bir âza,

2 - Ziraat kooperatifleri tarafından intihap edilecek ziraat eshabından iki âza.

MADDE 61 — Ziraat kooperatifleri tarafından intihap edilecek iki âza Türkiye Cumhuriyetinin garp, şimal, cenup, orta ve şark mntakalarından sıra ile intihap edilirler.

Bu devir dokuz senede ikmal edilir.

MADDE 62 — 59, 60, 61 inci maddelere tevfikan intihap olunan âzaların müddeti üç senedir. 60 ve 61 inci maddelerde zikrolunan âzalar müstesna olmak şartile diğer âzaların üç senelik devre nihayetinde yeniden intihapları caizdir.

MADDE 63 — Ziraat kooperatifleri memlekte tamamen teşekkül ve taazzuv edinciye kadar 60 mer maddedeki âzaların sureti intihabı büyük ve küçük arazi sahiplerinin ve muhtelif noktaların temsil edilmelerini temin edecek şekilde bir kararname ile İcra Vekilleri Heyetince tespit edilir.

MADDE 64 — İdare Meclisi âzaları intihaplarını müteakip hangi banka ve şirketlerde alâkadar olduklarını ve alâkalarının derecesini bir beyanname ile bankaya bildirirler. Bu kabîl âzalar alâkadar oldukları banka veya şirketlere temas eden hususatın müzakeresine iştirak edemedikleri gibi rey dahi veremezler.

MADDE 60 — Aynen,

MADDE 61 — Ziraat kooperatifleri tarafından intihap edilecek iki âza muhtelif istihsal mntakalarını temsil edecek surette intihap edilirler.

MADDE 62 — İdare meclisi âzalarının müddeti üç senedir. 60 ve 61 inci maddelerde zikrolunan âzalar müstesna olmak şartile diğer âzaların üç senelik devre nihayetinde yeniden intihapları caizdir.

MADDE 63 — Aynen,

MADDE 64 — Aynen,

B - İDARE MECLİSİ

MADDE 60 — Bankanın idare meclisi âtideki şekilde intihap edilmiş sekiz kişiden mürekkeptir:

A - (A) sınıfı hisselerine malik bulunan Hükümet tarafından Maliye Vekâletinin inhası ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdikile intihap edilen biri aynı zamanda reis olmak üzere iki âza,

Bu iki âza memur veya her hangi bir banka veya şirkette idare meclisi âzası olmayacakları gibi her hangi bir müesseseden hiç bir suretle maaş da alamazlar. Reis riyaset müddetince hiç bir bankada hissedar olamaz.

B - (B) ve (C) hisselerine malik milli bankalar ve şirketler tarafından intihap edilen iki âza,

C - (D) sınıfı hisselerine malik bulunan hissedarlar tarafından intihap edilen bir âza,

İşbu son iki intihapta her hisse senedi bir reye maliktir ve aynı şahsın malik olabileceği rey adedi tahdide tabi değildir.

D - İktisat Vekâletince intihap edilen ticaret ve sanayi odaları murahhaslarından müteşekkil bir heyet tarafından intihap olunacak bir âza,

E- Ziraat kooperatifleri tarafından intihap edilecek ziraat erbabından iki âza,

MADDE 61 — Ziraat kooperatifleri tarafından intihap edilecek iki âza muhtelif istihsal mntakalarını temsil edecek surette intihap edilirler.

MADDE 62 — İdare meclis âzalarının müddeti üç senedir. 60 ıncı maddenin D fıkrasında zikrolunan âzalar müstesna olmak şartile diğer âzaların üç senelik devre nihayetinde yeniden intihapları caizdir.

MADDE 63 — Ziraat kooperatifleri memlekette tamamen teşekkül ve taazuv edinceye kadar altmışıncı maddenin D fıkrasındaki âzaların intihap suretleri büyük ve küçük arazi sahiplerinin ve muhtelif mntakaların temsil edilmelerini temin edecek şekilde bir kararname ile İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilir.

MADDE 64 — Hükümetin 64 üncü maddesi

MADDE 65 — Bankanın idare meclisi banka üzerinde en büyük salâhiyet ve murakabe hakkını haizdir. Bankayı alâkadar eden bütün umur ve hususat ile iştigal eder.

MADDE 66 — Meclisi idare âzalarına maktu olarak her ay beş yüz lira verilir. Ancak nizamname ile Meclisi İdareye verilen vazifeler haricinde yine bankaya ait başka vazifelerle meşgul edilenlere meclisi idarenin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile ayrıca bir tazminat verilir.

Şu kadar ki bu suretle alınacak mebalîğın mecmuu bin lirayı tecavüz edemez.

Meclisi İdare reisine maktu olarak her ay iki bin lira verilir.

MADDE 67 — İdare Meclisi âzaları kendilerile hususî veya ticarî münasebeti bulunan zevata taallük eden iskonto mesailine ait müzakerata iştirak edemedikleri gibi bu hususat hakkında rey dahi veremezler.

C - MURAKABE KOMİSYONU

MADDE 68 — Üç kişiden mürekkep bir murakabe komisyonu bankanın bütün muamelât ve hesabatını tetkik eder. Müdüriyeti Umumiye, murakabe komisyonunun talep edebileceği bilcümle malûmat ve vesaiki vermekle mükelleftir. Murakabe komisyonunun icraî hiç bir salâhiyeti olmayıp bütün itiraz ve mütaleatını tahriren idare meclisine bildirir. Ve bir suretini de Maliye Vekâletine verir. Komisyon sene nihayetinde muamelât ve hesabat hakkındaki mütaleatını heyeti umumiyeye arzeder.

MADDE 69 — Murakabe komisyonu âzaları şu suretle intihap edilir.

1 - B ve C sınıfı hissedarlarından iki âza,

2 - D sınıfı hissedarlarından iki âza,

Sınıflara ait her hisse bir rey sahibidir.

Rey adedi tahdit edilmemiştir. Murakabe komisyonu âzalarının müddeti bir senedir. Tekrar intihap edilemezler.

MADDE 70 — Murakabe komisyonu âzaları bankanın temettüüne iştirak edemezler. Kendilerine vaziyetleri nazarı itibara alınarak bidayeti intihaplarında idare meclisi tarafından tesbit edilecek ve memuriyetleri müddetince değişmeyecek bir tazminat verilir. Tazminat husunda bir ihtilâf zuhur ederse Maliye Vekili hakem olur.

MADDE 65 — Bankanın İdare Meclisi banka üzerinde tam salâhiyet ve murakabe hakkını haizdir. Bankayı alâkadar eden bütün umur ve hususat ile iştigal eder.

MADDE 66 — Meclisi idare âzalarına maktu olarak her ay azamî 750 lira verilir. Ancak nizamname ile meclisi idareye verilen vazifeler haricinde yine bankaya ait başka vazifelerle meşgul edilenlere Meclisi İdarenin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile ayrıca bir tazminat verilir. Şu kadar ki bu iki suretle alınacak mebalîğ mecmuu 1250 lirayı tecavüz edemez. Meclisi idare Reisine maktu olarak her ay azamî 2000 lira verilir.

MADDE 67 — İdare Meclisi âzaları kendilerile karabet veya ticarî münasebeti bulunan zevata taallük eden iskonto mesailine ait müzakerata iştirak edemedikleri gibi bu hususat hakkında rey dahi veremezler.

Meb'usluk ile Meclisi İdare Reis ve âzalığı bir şahıs uhdesinde içtima edemez.

C - MURAKİPLER

MADDE 68 — Dört kişiden mürekkep bir murakabe komisyonu bankanın bütün muamelât ve hesabatını tetkik eder. Müdüriyeti umumiye murakabe komisyonunun talep edebileceği bilûmum malûmat ve vesaiki vermekle mükelleftir. Murakabe komisyonunun icrai hiç bir salâhiyeti olmayıp bütün itiraz ve mütaleatını tahriren İdare Meclisine bildirir, ve bir suretini de Maliye Vekâletine verir. Komisyon sene nihayetinde muamelât ve hesabat hakkındaki mütaleatını Heyeti Umumiyeye arzeder.

MADDE 69 — Aynen,

MADDE 70 — Murakabe komisyonu âzaları bankanın temettüüne iştirak edemezler. Kendilerine vaziyetleri nazarı itibare alınarak bidayeti intihaplarında İdare Meclisi tarafından tesbit edilecek ve memuriyetleri müddetince değişmeyecek bir tazminat verilir.

MADDE 65 — Bankanın idare meclisi banka üzerinde tam salâhiyet ve mürakabe hakkını haizdir. Bankayı alâkadar eden bütün umur ve hususat ile iştigal eder.

MADDE 66 — İdare meclisi âzalarına maktu olarak her ay azamî beş yüz lira verilir. Ancak nizamname ile idare meclisine verilen vazifeler haricinde yine bankaya ait başka vazifelerle meşgul idare meclisinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile ayrıca bir tazminat verilir. Şu kadarki bu iki suretle alınacak meblağ mecmuu sekiz yüz lirayı tecavüz edemez.

İdare meclisi reisine maktu olarak her ay azamî 1500 lira verilir.

MADDE 67 — İdare meclisi âzaları kendileri ile karabet veya ticarî münasebeti bulunan zevata taallük eden iskonto mes'elelerine ait müzakerelere iştirak edemeyecekleri gibi bu hususlar hakkında rey dahi veremezler.

C - MÜRAKİPLER

MADDE 68 — Dört kişiden mürekkep bir mürakabe komisyonu bankanın bütün muamelât ve hesabatını tetkik eder. Umum müdürlük mürakabe komisyonunun talep edebileceği bilumum malûmat ve vesikaları vermekle mükelleftir. Mürakabe komisyonunun icrai hiç bir salâhiyeti olmayıp bütün itiraz ve mütalealarını tahriren idare meclisine bildirir. Ve bir suretini de Maliye Vekâletine verir. Komisyon sene nihayetinde muamele ve hesaplar hakkındaki mütalealarını Umumî Heyete arzeder.

MADDE 69 — Hükûmetin 69 uncu maddesi

MADDE 70 — Murakabe komisyonu âzaları bankanın temettüüne iştirak edemezler. Kendilerine vaziyetleri intihapları bidayetinde itibare alınarak idare meclisi tarafından tesbit edilecek ve memuriyetleri müddetince değişmiyecek bir tazminat verilir.

D — İSKONTO VE KREDİ ENCÜMENİ

MADDE 71 — İskonto ve kredi encümeni idare meclisi reisinin riyaseti altında ve idare meclisi tarafından intihap edilecek iki âza ile umumî müdür ve umumî müdür muavininden müteşekkil olmak üzere beş âzadan mürekkeptir.

İskonto ve kredi encümeni daimî surette bankanın iskonto, mükerrer iskonto ve faiz hadlerini tayin ve verilecek olan kredi miktarlarını nizamnamei esasî veya idare meclisi tarafından tesbit edilecek salâhiyetler dahilinde tayin eder.

MADDE 72 — Umumî müdür ile iskonto ve kredi encümeni arasında zuhur edecek olan ihtilâflarda idare meclisi ve idare meclisi ile umumî müdür arasında zuhur edecek ihtilâflarda da Maliye Vekili hakem olur.

E — İDARE HEYETİ

MADDE 73 — İdare heyeti İmumî Müdürün riyaseti altında müdürü umumî muavini ile muhabe müdüründen mürekkeptir. İdare heyeti nizamnamei esasî veya idare meclisi kararile tayin edilen salâhiyetler dahilinde memurların tayini veya idare meclisine inhasile ve kendi salâhiyeti dahilindeki kredi ve iskonto muamelâtile iştiğal eder.

F — UMUMİ MÜDÜRLÜK

MADDE 74 — Umumî Müdür Maliye Vekilinin inhası, İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reiscümhurun tasdikile tayin edilir. Umumî Müdür meb'us veya memur olmayacağı gibi hiç bir banka veya şirkette idare meclisi âzası ve vazifesi devam ettiği müddetçe hiç bir bankada veya şirkette hissedar olamaz. Umumî Müdür bankanın temettüüne iştiyak etmez. Kendisine Maliye Vekilinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararile banka tarafından aylık tazminat verilir.

Umumî Müdür beş sene müddetle tayin edilir. İcra Vekilleri Heyetinin kararile yeniden tayini veya müddeti bitmeden evvel tebdili caizdir. Umumî Müdür bankayı hariçte temsil ve mahkeme huzurunda müdafaa ve mürafaa eyler.

MADDE 75 — Umumî Müdür muavini de umumî müdür gibi tayin olunur. Temettüe iştiyak etmez. Umumî Müdür muavini memur veya bir banka veya şirkette idare meclisi âzası olmayacağı gibi vazifesi devam ettiği müddetçe bir banka veya şirkette hissedar olamaz.

MADDE 76 — Muhasebe Müdürü idare meclisinin teklifi üzerine Maliye Vekili tarafından tayin

D - İSKONTO VE KREDİ ENCÜMENİ

MADDE 71 — İskonto ve Kredi Encümeni İdare Meclisi Reisinin riyaseti altında ve İdare Meclisi tarafından intihap edilecek iki âza ile umumî müdür ve umumî müdür muavininden müteşekkil olmak üzere beş âzadan mürekkeptir.

İskonto ve kredi encümeni daimî surette bankanın iskonto, mükerrer iskonto ve faiz hadlerini ve kredi işlerini nizamnamei esasî veya İdare Meclisi tarafından tesbit edilecek salâhiyetler dahilinde tayin ve tanzim eder.

MADDE 72 — Aynen,

E - İdare Heyeti

MADDE 73 — İdare Heyeti Umumî müdürün riyaseti altında umum müdür muavini ile muhasebe müdüründen mürekkeptir. İdare heyeti nizamnamei esasî veya İdare Meclisi kararile tayin edilen salâhiyetler dahilinde memurların tayini ve kredi ve iskonto muamelâtile iştiğal eder.

F - Umumî müdürlük

MADDE 74 — Umumî müdür, İdare Meclisinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararile Reiscümhur tarafından beş sene müddetle tayin edilir. Bu müddetin hitamından evvel aynı suretle tebdili caizdir. Umumî müdür meb'us veya memur olmayacağı gibi hiç bir banka veya şirkette İdare Meclisi âzası ve vazifesi devam ettiği müddetçe hiç bir bankada veya şirkette hissedar olamaz. Umumî müdür bankanın temettüüne iştiyak etmez. Umumî müdür bankayı hariçte ve mahkeme huzurunda temsil eder.

MADDE 75 — Aynen,

MADDE 76 — Aynen,

D - İSKONTO VE KREDİ ENCÜMENİ

MADDE 71 — İskonto ve kredi encümeni idare meclisi reisinin riyaseti altında ve idare meclisi tarafından intihap edilecek iki âza ile umum müdür ve umum müdür muaviminden müteşekkil olmak üzere beş âzadan mürekkeptir.

İskonto ve kredi encümeni daimî surette bankanın iskonto, mükerrer iskonto ve faiz hadlerini ve kredi işlerini nizamnamei esasî veya idare meclisi tarafından tesbit edilecek salâhiyetler dahilinde tayin ve tanzim eder.

MADDE 72 — Hükümetin 72 inci maddesi aynen

E - İDARE HEYETİ

MADDE 73 — İdare heyeti Umum Müdürün riyaseti altında umum müdür muavini ile muhasebe müdüründen mürekkeptir. İdare heyeti nizamnamei esasî veya idare meclisi kararla tayin edilen salâhiyetler dahilinde memurların tayini ve kredi ve iskonto muameleleriyle işigal eder.

F — UMUMİ MÜDÜRLÜK

MADDE 74 — Umum Müdür, idare meclisinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararla Reisi cumhur tarafından beş sene müddetle tayin edilir.

Bu müddetin hitamından evvel aynı suretle tebdili caizdir. Umum müdür meb'us veya memur olmayacağı gibi hiç bir banka veya şirkette idare meclisi âzası ve vazifesi devam ettiği müddetçe hiç bir banka veya şirkette hissedar dahi olamaz, Bankanın temettüüne iştirak etmez.

Bankayı hariçte ve mahkeme huzurunda umum müdür temsil eder.

MADDE 75 — Aynen

MADDE 76 — Aynen

olunur. Temettüe iştirak edemez. Hiç bir banka veya şirkette alâkadar olamaz.

MADDE 77 — Bankaların şube müdürlerinin tayini Maliye Vekilinin tasdikine mütevakıftır. Şube müdürleri dahi vazifeleri devam ettiği müddetçe hiç bir banka veya şirkette hiç bir şekilde alâkadar olamaz.

MADDE 78 — Her şubede şube müdürünün riyaseti altında dört kişilik bir istişari heyet bulunur. İşbu heyetin idare meclisince intihap edilecek diğer üç âzasından ikisinin ziraatle ve birinin de ticaret veya sanayi ile iştiğâl eylemesi meşruttur. Her âzaya her içtima için idare meclisince tesbit edilecek bir hakkı huzur verilir.

VIII

Merkez Bankasının nizamnamei esasî - blânço - netayic

A — NİZAMNAMEİ ESASÎ

MADDE 79 — Bu kanunun muvakkat maddeleri mucibince teşekkül edecek olan tesis heyeti umumiyesince intihap edilecek idare meclisi âzaları iki ay zarfında bankanın nizamnamei esasisini ihzar ve berayı tasdik Hükûmete arzedeceklerdir.

B — BLÂNÇO

MADDE 80 — Banka her sene blânçosunu gayet sarîh olarak tanzim ve Maliye Vekâletine tevdi ve heyeti umumiye içtimamdan lâakal bir buçuk ay evvel resmî gazetede neşredilecektir.

MADDE 81 — Banka her hafta vaziyetini muhtasaran gösterir bir bülten neşrederek resmî ve diğer gazetelere, ecnebi memleketlerdeki ihraç bankalarına, borsalara ve sair mahallere gönderecektir. İşbu hülâsa kasa mevcudunu, altın mevcudunu, altın karşılıklı döviz vaziyetini, dahilde tediye edilecek senedat yekûnu, ecnebi memleketlerdeki mevduatını matlubu olan diğer kıymetleri ve sermayesini ihtiyat akçelerini, tedavülde bulunan banknotların miktarını, düyunatını ve borçlu olduğu diğer kıymetleri gösterecektir.

MADDE 82 — Neşredilecek olan bültenin de tedavülde bulunan banknotların karşılığını teşkil eden altın miktarının yüzde nisbeti ve iskonto ve faiz hadleri de gösterilecektir.

MADDE 77 — Bankanın taşra şube müdürlerinin tayini Maliye Vekilinin tasdikına mütevakıftır. Şube müdürleri dahi vazifeleri devam ettiği müddetçe hiç bir banka veya şirkete hiç bir şekilde alâkadar olamazlar.

MADDE 78 — Her şubede şube müdürünün riyaseti altında dört kişilik bir istişari heyet bulunur. İşbu heyetin idare meclisince intihap edilecek diğer üç âzasından ikisinin ziraatle ve birinin ticaret ve sanayi ile iştiğâl eylemesi meşruttur. Her âzaya her içtima için idare meclisince tesbit edilecek bir hakkı huzur verilir.

İdare meclisi muamelâtın kesret ve icabına göre adedi beşi geçmemek üzere işbu miktar ve tertibi değiştirebilir.

VIII

Merkez Bankasının nizamnamei esasî blânço netayic

A — NİZAMNAMEİ ESASÎ

MADDE 79 — Bu kanunun muvakkat maddeleri mucibince teşekkül edecek olan tesis heyetince intihaplara ait tedbirler ittihaz edilecek olan idare meclisi âzaları iki ay zarfında bankanın nizamnamei esasisini ihzar ve tasdik edilmek üzere Hükûmete arzedeceklerdir .

B — BLÂNÇO

MADDE 80 — Bankanın her sene blânçosu gayet sarîh olarak tanzim ve Maliye Vekâletine tevdi ve heyeti umumiye içtimamdan lâakal bir buçuk ay evvel resmî gazetede neşredilir.

MADDE 81 — Banka her hafta vaziyetini muhtasaran gösterir bir bülten neşrederek resmî ve diğer gazetelere, ecnebi memleketlerdeki ihraç bankalarına, borsalara, ticaret odalarına, ve sair mahallere gönderir. İşbu hulâsada kasa mevcudunu, altın mevcudunu altın karşılıklı döviz vaziyetini, dahilde tediye edilecek senedat yekûnunu, ecnebi memleketlerdeki mevduatını matlubu olan diğer kıymetleri ve sermayesini, ihtiyat akçelerini, tedavülde bulunan banknotların miktarını, düyunatını ve borçlu olduğu diğer kıymetleri gösterir.

MADDE 82 — Neşredilecek olan bültende tedavülde bulunan banknotların karşılığını teşkil eden altın miktarının yüzde nisbeti ve iskonto ve faiz hadleri de vazhan gösterilecektir.

MADDE 77 — Bankanın taşra şube müdürlerinin tayini Maliye Vekilinin tasdikına mütevakıftır. Şube müdürleri dahi vazifeleri devam ettiği müddetçe hiç bir banka veya şirkette hiç bir suretle alâkadar olamazlar.

MADDE 78 — Her şubede şube müdürünün riyaseti altında idare meclisince intihap edilecek üç kişilik bir istişarî heyet bulunur. Bu heyetin âzalarından ikisinin ziraatle ve birinin ticaret veya san'atle iştigal eylemesi meşruttur. Her âzaya her içtima için idare meclisince tesbit edilecek bir hakkı huzur verilir.

İdare meclisi muamelâtın kesret ve icabına göre adedi beşi geçmemek üzere işbu miktar ve tertibi değiştirebilir.

8

Merkez Bankasının nizamnamei esasisi
Blânço, netayıç

A - NİZAMNAMEİ ESASİ

MADDE 79 — Altmışınçı madde mucibince intihap edilecek ilk idare meclisi âzaları intihabı müteakip iki ay zarfında bankanın nizamnamei esasisini bu kanuna tevfikân ihzar ve tasdik edilmek üzere Hükûmete arz edilecektir.

B — BLÂNÇO

MADDE 80 — Bankanın her sene gayet sarih olarak tanzim olunacak blânçosu Maliye Vekâletine tevdi ve umumî heyetin içtimamından en az bir buçuk ay evvel resmî gazetede neşredilir.

MADDE 81 — Banka her hafta vaziyetini muhtasaran gösterir bir bülten neşrederek resmî ve diğer gazetelerle, ecnebi memleketlerdeki ihraç bankalarına, borsalara, ticaret odalarına ve sair mahallere gönderir. Bu bültende bir taraftan kasa mevcudunu, altın mevcudunu, altın karşılıklı döviz vaziyetini, dahilde tediye edilecek senetler yekûnunu ecnebi memleketlerdeki mevduatını, matlubu olan diğer kıymetleri, diğer taraftan sermayesini ihtiyat akçelerini, tedavülde bulunan banknotların miktarını, düyunatını ve borçlu olduğu diğer kıymetleri gösterir.

MADDE 82 — Neşredilecek olan bültende tedavülde bulunan banknotların karşılığını teşkil eden altın miktarının yüzde nisbeti ve iskonto ve faiz hadleri de vazıhan gösterilecektir.

MADDE 83 — Banka iskonto, mükerrer iskonto ve faiz hadlerini değiştirdikçe Maliye Vekâletini haberdar* edecek ve keyfiyeti resmî gazete ile ilân ve borsalara talik eyliyecektir.

MADDE 84 — Maliye Vekâleti istediği anda bankanın her nevi muamelât ve hesaplarını teftiş ve mürakabe etmek hakkını haizdir. Bu hususta her nevi malûmat bandan talep edilebilir.

C — NETİCE - İHTİYAT AKÇASI

MADDE 85 — Bankanın temettüatı şu suretle tevzi edilir:

% 20 ihtiyat akçesine

% 6 hisse senetlerinin nominal kıymetlerine.

Yukarıki miktarların tenzilinden sonra kalacak olan miktarın % 5 i aylıklarının (% 10,15,20,25 veya 100) ünü geçmemek şartile memurlara tevzi ve % 10 nu da fevkalâde ihtiyat akçesine naklolunur.

Bu tevziden sonra kalacak olan temettü bakiyesinin nısfı hazineye diğer nısfı da hissedarlara verilir .

MADDE 86 — İhtiyat akçası sermayenin yüzde yetmiş beşine balığ olunıya kadar temettüden ayrılan yüzde yirmiler ihtiyat akçesi hesabına almır. Yüzde yetmiş beşe balığ olduktan sonra her sene bu hesaba alınacak olan miktar yüzde ona tenzil edilir.

Maamafih ihtiyat akçesi sermayenin yüzde yetmiş beşine balığ olduktan sonra tekrar bu miktarın dununa tenezzül ederse yeniden yüzde yetmiş beşe balığ oluncaya kadar temettüün yüzde yirmisi ihtiyata almır.

MADDE 87 — Temettüün yüzde yirmisi ihtiyat akçesine aldıktan sonra kalacak olan bakiye hisselerin nominal kıymetlerine yüzde sekiz nisbetinde tevziat icrasına kifayet etmediği senelerde yetişmiyen miktar fevkalâde ihtiyat akçesinden almır.

MADDE 88 — 85 inci maddede hazineye intikal edeceği zikredilen asgari % 50 nisbetindeki temettü, Türk evraki naktiyesinin kanunî istikrarı husule gelinceye kadar bu hususta (5) inci madde mucibince tesis edilmiş olan naktî fonda hesaplarına almır.

IX

Bankanın mazhar olduğu muafiyet

MADDE 89 — Bankanın muamelâtına ve te-

MADDE 83 — Aynen

MADDE 84 — Aynen

C — NETİCE, İHTİYAT AKÇESİ

MADDE 85 — Bankanın temettüatı şu suretle tevzi edilir.

Yüzde yirmi beşi ihtiyat akçesine,

Hisse senetlerinin nominal kıymetlerine % 6 ilk hissei temettü olarak hissedarlara,

Yukarıki miktarların tenzilinden sonra kalacak olan miktarın yüzde beşi aylıklarının yüzde on, on beş, yirmi, yirmi beş veya yüzünü geçmemek şartile memurlara. tevzi ve yüzde onu da fevkalâde ihtiyat akçesine naklolunur.

Bu tevziden sonra kalacak olan temettü bakiyesinin nısfı hazineye diğer nısfı da hissedarlara verilir.

MADDE 86 — Aynen

MADDE 87 — Temettüün yüzde yirmisi ihtiyat akçesine aldıktan sonra kalacak olan bakiye hisselerin nominal kıymetlerine yüzde altı nisbetinde tevziat icrasına kifayet etmediği senelerde yetişmiyen miktar fevkalâde ihtiyat akçesinden almır.

MADDE 88 — 85 inci maddede hazineye intikal edeceği zikredilen yüzde elli nisbetindeki temettü Türk kâğıt parasının kanunî istikrarı husule gelinceye kadar bu hususta beşinci madde mucibince tesis edilmiş olan fonda hesaplarına almır.

IX

Bankanın mazhar olduğu muafiyet

MADDE 89 — Bankanın teşekkülüne ve mu-

MADDE 83 -- Aynen

MADDE 84 -- Aynen

C - NETİCE, İHTİYAT AKÇESİ

MADDE 85 -- Bankanın temettüleri şu suretle tevzi edilir:

Yüzde yirmi ihtiyat akçasına ,

Yüzde altı hisse senetlerinin nominal kıymetleri üzerinden ilk temettü hissesi olarak hissedarlara ;

Yukarıki yüzdelerin tenzilinden sonra kalan miktardan azamî yüzde beşi aylıklarının (% 10 - % 100) ü nisbetinde memurlara ve yüzde onu da fevkalâde ihtiyaç akçesine,

Bu tevziden sonra kalacak olan temettü bakiyesinin nısfı hazineye, diğ er nısfı da hissedarlara verilir.

MADDE 86 -- Aynen

MADDE 87 -- Temettüün yüzde yirmisi ihtiyat akçesine alındıktan sonra kalan miktar hisselerin nominal kıymetlerine yüzde altı nisbetinde tevziat icrasına kifayet etmediği senelerde, fevkalâde ihtiyat akçesinden ikmal edilir.

MADDE 88 -- 85 inci maddede hazineye intikal edeceği zikredilen yüzde elli nisbetindeki temettü, Türk evrakı naktiyesinin kanunî istikrarı yapılmıyaya kadar beşinci madde mucibince tesis edilmiş olan fonda hesabına almır.

MADDE 89 -- Bankanın teşekkülüne ve mu-

şekkülüne müteallik bilûmum ukut ve muharrerat, hisse senetleri ve ilânlar damga resmile diğer rûsum ve harçlardan muafır.

MADDE 90 — Bankanın bilûmum posta muhaberat ve irsalâtı ve telgraf ve telefon muhaberatı ücretten muafır.

MADDE 91 — Bankanın memaliki eenebiyeden getireceği kasalar, levazım ve teferruat ve ilk tesisata muktazi eşya gümrük resminden muafır.

MADDE 92 — Bankanın davaları seri usulü mühakemeye tabi ve harç ve kayıt ücretlerinden muafır. Banka, usulü muhakematın devairi resmiyeden istisna ettiği her türlü kefalet ve teminattan müstesnadır.

MADDE 93 — Banka ile iera eylediği muamelât esnasında medyun veya kefilin gösterdiği ikametgâh, ikametgâhı kanunî addolunur ve bilâhare vuku bulacak tebeddülât mahkeme ve iera salâhiyetini tebdil etmez.

MADDE 94 — Medyun tediye kabiliyetinde bulunduğça bankanın matlubatı bankanın muvafakâti olmaksızın icraca taksite raptedilemez.

MADDE 95 — Bankanın sermayesi, ihtiyat akçesi ve A sınıfı hisselerine isabet eden temettü her türlü rûsum, tekâlif ve harçlardan muafır.

X

Bankanın tasfiyesi

MADDE 96 — Tasfiye vukuunda banka evvelâ alelâde borçlarını badehu bir lirası kanunu mahsus ile tayin edilecek gram halis altına tekabül etmek suretile ihraç eylediği banknotları ödeyecektir.

Mukabili alınmak üzere bankaya ibraz edilmiyen banknotların o günkü kur üzerinden karşılığı bir veya bir kaç bankaya (veya hazineye) tevdi edilir.

Bu bankalar (veya hazine) banknotlar ibraz edildikçe alelusul tetkik edildikten sonra mukabilini öderler.

Şayet tasfiyeden on sene sonra bedeli alınmak üzere ibraz edilmemiş banknot kalırsa bu banknotların kıymetten düşükleri ilân edilir ve bedelleri Hükûmete tediye olunur. Şayet hisse senetlerinin bedelleri başabaş ödendikten sonra tasfiye neticesinde bir temettü kalırsa bu temettünün yüzde sekseni Hükûmete, yüzde yirmisi de hissedarlara tevzi olunur.

amelâtına müteallik bilûmum ukut ve mukarrerat, hisse senetleri ve ilânlar damga, diğer rûsum ve harçlardan muafır.

MADDE 90 — Bankanın bilûmum dahilî posta muhaberat ve irsalâtı ve telgraf muhaberatı ücretten muafır.

MADDE 91 — Bankanın tesisatı için muktazi olup memaliki eenebiyeden getireceği kasalar, levazım ve teferruat gümrük resminden muafır.

MADDE 92 — Tayyedilmiştir.

MADDE 92 — 93 üncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 92 — Tayyedilmiştir.

MADDE 93 — 95 inci madde aynen kabul edilmiştir.

X

Bankanın tasfiyesi

MADDE 94 — Tasfiye vukuunda banka evvelâ alelâde borçlarını badehu bir lirası kanunu mahsus ile tayin olunacak gram halis altına teka-bül etmek suretile ihraç eylediği banknotları ödeyecektir.

Mukabili alınmak üzere bankaya ibraz edilmiyen banknotların son ibraz gününün kuru üzerinden karşılığı bir veya bir kaç bankaya, veya hazineye tevdi edilir. Bu bankalar veya hazine banknotlar ibraz edildikçe alelusul tetkik olunduktan sonra mukabilini öderler.

Şayet tasfiyeden on sene sonra bedeli alınmak üzere ibraz edilmiş banknot kalırsa bu banknotların kıymetten düşükleri ilân edilir ve bedelleri Hükûmete tediye olunur. Şayet hisse senetlerinin bedelleri başabaş ödendikten sonra tasfiye neticesinde bir temettü kalırsa bu temettünün yüzde sekseni Hükûmete yüzde yirmisi de hissedarlara tevzi olunur.

amelelerine müteallik bilumum muharrerat ve akitler, hisse senetleri ve ilânlar damga resmi ile diğer her türlü resim ve harçlardan muafır.

MADDE 90 — Bankanın bilumum dahilî posta ve irsalât ve muhaberelele ile telgrafları ücretten muafır.

MADDE 91 — Bankanın tesisatı için memaliki ecnebiyeden getireceğı kasalar, levazım ve teferuat gümrük resminden muafır.

MADDE 92 — 63 üncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 94 — Tayyedilmiştir.

MADDE 93 — 95 inci madde aynen kabul edilmiştir.

10

Tasfiye

MADDE 94 — Tasviye vukuunda banka evvelâ alelâde borçlarını, ondan sonra ihraç eylediğı banknotları ödeyecektir.

Bedeli almmak üzere bankaya ibraz edilmeyen banknotların son ibraz gününün (kuru) üzerinden karşılığı bir veya bir kaç bankaya, veya hazineye tevdi edilir. Bu bankalar veya hazine banknotlar ibraz edildikçe alelusul tetkik olunduktan sonra mukabilini öderler. Tasfiyeden on sene sonra şayet bedeli almmak üzere ibraz edilmemiş banknot kalırsa bu banknotların kıymetten düşdükleri ilân edilir ve bedelleri Hükûmete tediye olunur.

Hisse senetlerinin bedelleri başa baş ödendikten sonra tasfiye neticesinde temettü kalırsa bu temettüün yüzde sekseni Hükûmete yüzde yirmisi de hissedarlara tevzi olunur.

Muvakkat maddeler

I - Berkez Bankası kanununa tevfikân bankanın tesisi için ikisi millî banka mümessilleri arasından, biri eenebi bankalar mümessilleri arasından, biri imtiyazlı şirketler mümessilleri arasından ve dördü de mümtaz şahsiyetlerden olmak üzere İera Vekilleri Heyeti tarafından intihap olunan sekiz âzadan mürekkep ve Maliye Vekilinin riyaseti altında bir (tesis heyeti) teşkil olunur.

II - Tesis heyeti, teşekkül eder etmez alâkadarları, halkı, Millî ve eenebi imtiyazlı şirketleri bu bapta kanun mucibince taleplerini tevdi etmeğe davet edecektir. Tesis heyeti hisse senetlerinin tamamen kaydedilmesini ve kanuna tevfikân birinci idare meclisinin teşekkülünü teminen icap eden tedabiri ittihaz ve tatbik eder.

III - Tesis heyeti âzaları masarifi zaruriyelerinden maada hiç bir tazminat almazlar. Bir umumî kâtibin idaresinde çalışan bir kalem (Bureau) tesis heyetinin emrine verilir. Umumî kâtime Maliye Vekâletinin muvafakatile ve vazifesinin devamı müddetince 600 liraya kadar aylık verilir. Kalemdeki diğer muvakkat memurların aylıklarını tesis heyeti tesbit eder.

IV - Tesis heyetinin bîcümle masarifi bankaya aittir. Bankanın idare meclisi ilk içtimanda yapılan masrafları tasdik ve bankaya tesviye ettirecektir.

V - Tesis heyetinin masarifi banka tarafından IV üncü madde mucibince ödenineye kadar Maliye Vekâleti heyet emrine yirmi beş bin lira avans verir.

VI - Bankanın teşekkülünün ilk üç senesi hükümet hisselerinin nominal kıymetleri üzerinden hissedarına verilecek olan senevî altı temettüün itasını taahhüt eder. Bu hususu teminen bankaya verilecek olan mebalîğ bankanın faaliyetinin 4, 5, 6 mer senelerinde itfa edilir.

VII - Türk evrakı naktiyesinin altın olarak kıymeti hükümetle Osmanlı düyunu umumiye hamilleri arasında kat'î mutabakat husulünden sonra tesbit edilecektir.

Bu kıymet bir kanunu mahsusla tayin edilir.

Türk evrakı naktiyesini kıymetlendirmeğe yaracak üzere hükümet tarafından bankaya yatırılacak olan naktî fonda kıymetlerinin altın olarak takdiri, Türk evrakı naktiyesinin altın olarak

MUVAKKAT MADDELER

1 - Merkez Bankası kanununa tevfikân bankanın tesisi için ikisi millî bankalar mümessilleri arasından biri eenebi bankalar mümessilleri arasından, biri imtiyazlı şirketler mümessilleri arasından ve dördü de ihtisas erbabından olmak üzere İera Vekilleri Heyeti tarafından intihap olunan sekiz âzadan mürekkep ve Maliye Vekilinin riyaseti altında bir Tesis Heyeti teşkil olunur.

II — Aynen,

III — Aynen,

IV — Aynen,

V — Aynen,

VI — Bankanın teşekkülünün ilk üç senesi Hükümet hisselerinin nominal kıymetleri üzerinden hissedarına verilecek olan senevî yüzde altı temettüün itasını taahhüt eder. Bu hususu teminen bankaya verilecek olan mebalîğ bankanın faaliyetinin 4, 5, 6 mer senelerinde itfa edilir.

VII — Türk kâğıt parasının altın olarak kıymeti Hükümetle Osmanlı düyunu umumiye hamilleri arasında kat'î mutabakat husulünden sonra tesbit edilecektir.

Bu kıymet bir kanunu mahsusla tayin edilir. Türk kâğıt parasını kıymetlendirmeğe yaracak üzere Hükümet tarafından bankaya yatırılacak olan fonda kıymetlerinin altın olarak takdiri Türk kâğıt parasının altın olarak kıymetini-tesbit

MUVAKKAT MADDELER

1 - Bu kanuna tevfikân bankanın tesisi için ikisi millî bankalar mümessilleri arasından, biri eenebî bankalar mümessilleri arasından, biri imtiyazlı şirketler mümessilleri arasından, ve dördü de ihtisas erbabından olmak üzere İcra Vekilleri Heyeti tarafından intihap edilen sekiz âzadan mürekkep ve Maliye Vekilinin riyaseti altında bir tesis heyeti teşkil olunur.

2 - Aynen kabul

3 - Aynen kabul

4 - Aynen kabul

5 - Aynen kabul

6 - Hükümet bankanın teşekkülünün ilk üç senesi hisselerin nominal kıymetleri üzerinden hissedarlara verilecek olan senevî yüzde altı temettütün itasını taahhüt eder.

Bu hususu teminen bankaya verilecek mebalîğ bankanın faaliyetinin 4, 5, ve 6 mcr senelerinde itfa edilir.

7 - Türk evrakı naktiyesinin altın olarak kıymeti Hükümetle Osmanlı düyünü umumiye hamilleri arasında kat'î mutabakat husulünden sonra tesbit edilecektir.

Bu kıymet ayrı bir kanunla tayin edilir. Türk evrakı naktiyesini kıymetlendirmeğe yarayan üzere Hükümet tarafından bankaya yatırılacak fonda kıymetlerinin altın olarak takdiri Türk evrakı naktiyesinin altın üzerine kıymetini tesbit eden ka-

kıymetini tesbit eden kanunun kabulünden sonra icra edilecektir.

VIII - İşbu kanunun neşrinden itibaren on sene müruruna kadar mülhak bütçe ile idare olunan devlet müesseselerile hususî idareler, belediyeler, menafii umumiyyeye hadim cemiyetler ve ekseriyet hissesi hükûmete ait şirketler gerek merkez bankasına gerekse bu kanunun 27 inci maddesinde tarif olunan Millî bankalara tevdiat yapabilirler.

MADDE 97 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 98 — Bu kanunun icrasına İcra Ve-killeri Heyeti memurdur.

26 / V / 1930

Bş. V. Ad. V. M. M. V. Da. V.
İmet M. Esat M. Abdülhalık Ş. Kaya

Ha. V. Ma. V. Mf. V.
Dr. T. Rüştü Ş. Saracoğlu Cemal Hüsnü

Na. V. İK. V. S. I. M. V.
Recep Şakir Dr. Refik

eden kanunun kabulünden sonra icra edilecektir.

VIII - İşbu kanunun neşrinden itibaren on sene müruruna kadar mülhak bütçe ile idare olunan Devlet müesseselerile hususî idareler; beledi-yeler, menafii umumiyyeye hadim cemiyetler ve ekseriyet hissesi Hükûmete ait şirketler gerek Merkez Bankasına gerekse bu kanunun 27 inci maddesinde tarif olunan millî bankalara tevdiat yapılabilir.

13 mart 1929 tarihli idarei vilâyat kanununun 101 inci maddesi hükmü mahfuzdur.

MADDE 95 — 97 inci madde aynen ,

MADDE 96 — 98 inci madde aynen,

nunun kabulünden sonra icra edilecektir .

8 - İşbu kanunun neşrinden itibaren on sene müruruna kadar mülhak bütçe ile idare olunan Devlet müesseselerile hususî idareler, belediyeler, menafii umumiyeye hadim cemiyetler ve ekseriyet hissesi Hükûmete ait şirketler gerek Merkez Bankasına gerekse bu kanunun 27 inci maddesinde tarif olunan millî bankalara tevdiat yapabilirler.

MADDE 95 — 97 inci madde aynen

MADDE 96 — 98 inci madde aynen kabul.

Devlet Bankası kanunu lâyihasına merbut

(A) Listesi

İtibari kıymeti	Adedi	Beherinin kıymeti	Nev'i
494 500 Frank	989	500 Frank	Anadolu demiryolu hisse senedi bebeli tamamen tesviye olumuş
1 707 000 »	5690	300 »	Anadolu demiryolu hisse senedi yüzde altmış tediye
15 875 000 »	127000	125 »	Anadolu demiryolu hisse senedi % 25 tediye
8 225 500 »	16451	500 »	Anadolu demiryolu birinci tertip tahvili
7 179 000 »	14358	500 »	Anadolu demiryolu ikinci tertip tahvili
21 344 500 »	42689	500 »	Anadolu demiryolu üçüncü tertip tahvili
7 925 000 »	15850	500 »	Haydarpaşa limanı şirketi hisse senedi bedeli tamamen tediye edilmiştir
750 000 »	6000	125 »	Haydarpaşa limanı şirketi hisse senedi yüzde yirmi beş tediye
547 550 »	10951	50 »	Mersin - Adana demiryolu şirketi haizi rüchan hisse senedi
1 553 500 »	3107	500 »	Mersin - Adana demiryolu şirketi tahvilâtı
13 413 000			Yukarıda yazılı esham ve tahvilâtın mütedahil temettü ve faizi mukabili mümessil senetler
147 775 »	9850	125 »	Haydarpaşa limanı şirketi hisse senedi yüzde 25 tediye
3 642 500 »	7285	500 »	Mersin - Adana D. y.Ş hisse senedi % 100 tediye
507 600 »	1692	300 »	Anadolu D. Y. Ş. hisse senedi % 60 tediye
1 000 000 »	8000	125 »	Anadolu D. Y. Ş. hisse senedi % 25 tediye
15 781 500 »			Konya ovası sulama istikrazı tahvili %5 faizli
9 528 500 »	19057	500 »	Düyunu umumiye tahvilâtı
5 078 500 »	10157	500 »	Bağdat demiryolu tahvilâtı
1 500 000 »	3000	500 »	Bağdat demiryolu hisse senedi % 100 tediye
<u>116 497 925</u>			